

บทที่ 4

วิเคราะห์การกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการ ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูฟูกิจการ ครั้งที่ 2

การกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูฟูกิจการของไทยในการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูฟูกิจการนั้นยังมีประเด็นปัญหาในทางปฏิบัติ เช่นกรณีเมื่อมีการร้องขอฟื้นฟูฟูกิจการและศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอไว้พิจารณาแล้วทำให้เกิดสภาวะพักการชำระหนี้ขึ้น ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาการใช้กฎหมายล้มละลายในส่วนของการฟื้นฟูฟูกิจการเป็นเครื่องมือ มิให้มีการฟ้องร้องหรือดำเนินคดีแพ่งกับทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อสกัดกั้นการใช้สิทธิอันชอบธรรมของเจ้าหนี้โดยวิธีการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูฟูกิจการเพื่อเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูฟูกิจการไม่ว่าโดยฝ่ายลูกหนี้หรือฝ่ายเจ้าหนี้เข้าแล้วเข้าเล่าภายในระยะเวลาไล่เลี่ยกันกับคดีก่อน ในบทนี้จึงได้ทำการศึกษาถึงการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูฟูกิจการ อีกทั้งมาตรการทางกฎหมายในการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูฟูกิจการครั้งที่ 2 ของไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ เพื่อที่จะได้ทราบถึงข้อแตกต่างและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติจากการบังคับใช้มาตรการดังกล่าว โดยการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการที่ลูกหนี้จะยื่นคำร้องขอให้ฟื้นฟูฟูกิจการในครั้งที่ 2 อย่างมีประสิทธิภาพและมีความเหมาะสมและเป็นธรรมแก่บรรดาเจ้าหนี้ ลูกหนี้ และบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับลูกหนี้ เพื่อป้องกันการใช้กระบวนการฟื้นฟูฟูกิจการของลูกหนี้ที่ไม่ชอบ

4.1 วิเคราะห์การยื่นคำร้องขอฟื้นฟูฟูกิจการลูกหนี้ในคดีล้มละลาย

การฟื้นฟูฟูกิจการนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้กิจการของลูกหนี้ซึ่งประสบปัญหาสภาพคล่องทางการเงินชั่วคราวได้มีโอกาสฟื้นฟูฟูกิจการ หรือปรับโครงสร้างกิจการของลูกหนี้ เพื่อให้กิจการของลูกหนี้กลับคืนสู่สภาพที่สามารถดำเนินการตามปกติต่อไปได้ พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2542 หมวด 3/1 ในพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มิได้มีเจตนาที่จะเปิดโอกาสให้กิจการ ทุกประเภทสามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูฟูกิจการได้ ในทางตรงข้ามมาตรา 90/1 กำหนดนิยาม คำว่า ลูกหนี้ ไว้ให้หมายความเพียงถึงลูกหนี้ที่เป็นบริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด หรือนิติบุคคลอื่นตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง สาเหตุที่กฎหมายกำหนดให้โอกาสแต่เพียง

¹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8428/2544.

ลูกหนี้ที่เป็นกิจการประเภทบริษัทจำกัดและบริษัทมหาชนจำกัดสืบเนื่องมาจากมุมมองของการปรับโครงสร้างและโครงสร้างทุนโดยทั่วไป สามารถแยกรายละเอียดในวิธีการที่จะใช้สำหรับกิจการประเภทต่างๆ ได้ หลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ตามกฎหมายฉบับนี้มีความเหมาะสมอย่างมากสำหรับกิจการในขนาดใหญ่และขนาดกลางที่ต้องการเข้าสู่การฟื้นฟูกิจการ²

การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ คือ มาตรการบังคับให้เจ้าหนี้และลูกหนี้เข้ามาเจรจาทางแก้ไขหนี้สินโดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้คือ

1) มีการยื่นข้อเสนอขอชำระหนี้สินซึ่งเรียกว่าแผนหรือแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ เช่น กำหนดมาตรการทางการเงินหรือการปรับโครงสร้างหนี้ของลูกหนี้

2) มีการประชุมเจ้าหนี้เพื่อพิจารณาลงมติรับแผน

3) โดยมีข้อกำหนดให้ความเป็นธรรมแก่เจ้าหนี้เสียข้างน้อยด้วย แต่ยังไม่มีการกำหนดให้ความคุ้มครองแก่ลูกหนี้

ดังนั้น การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้จึงเป็นวิธีการประนีประนอมอย่างหนึ่งภายใต้การกำกับดูแลของศาล³

4.1.1 การยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ

การยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของประเทศไทยลูกหนี้จะต้องยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการต่อศาลที่มีอำนาจพิจารณาคำร้องขอ โดยผู้ที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้มีการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่ดี จะยื่นคำฟ้องขอให้ศาลพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายที่ดีจะต้องยื่นคำร้องขอหรือคำฟ้องนั้นต่อศาลล้มละลายซึ่งได้แก่ ศาลล้มละลายกลาง ซึ่งมีเขตอำนาจตลอดกรุงเทพมหานคร หรือยื่นต่อศาลล้มละลายภาคซึ่งมีเขตอำนาจตามที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายภาคแต่ละภาค ทั้งนี้ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542 มาตรา 3 และมาตรา 5 โดยผู้ร้องต้องยื่นคำร้องนั้นต่อศาลที่ลูกหนี้มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาลนั้น หรือต่อศาลที่ลูกหนี้ประกอบกิจการอยู่ในเขตศาลนั้น ไม่ว่าการประกอบกิจการนั้นจะได้ทำโดยลูกหนี้หรือตัวแทนของลูกหนี้ ในขณะที่มีการยื่นคำร้องหรือคำฟ้องนั้นหรือภายในกำหนดเวลา 1 ปีก่อนนั้น คือ ก่อนที่จะมีการฟ้องหรือร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการลูกหนี้ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 150⁴

² วิศิษฐ์ วิศิษฐ์สรอรรถ. เล่มเดิม. หน้า 24.

³ วิชัย ดันติกุลานันท์. (2548). การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้. หน้า 7.

⁴ วิชัย ดันติกุลานันท์. เล่มเดิม. หน้า 14.

4.1.1.1 คุณสมบัติของลูกหนี้ที่จะได้รับการฟื้นฟูกิจการ

การฟื้นฟูกิจการตามพระราชบัญญัติล้มละลาย มิได้หมายความว่ากิจการทุกประเภทจะขอฟื้นฟูกิจการได้ แต่ลูกหนี้ที่จะได้รับการฟื้นฟูกิจการต้องเป็นนิติบุคคล ตามกฎหมายดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 90/1 แห่งพระราชบัญญัติลูกหนี้ล้มละลาย ซึ่งให้ความหมายของคำว่าลูกหนี้ว่าลูกหนี้ที่จะขอหรือถูกขอให้ฟื้นฟูกิจการจะต้องเป็นลูกหนี้ประเภทนิติบุคคล 3 ประเภทได้แก่ บริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด นิติบุคคลอื่นตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ดังนั้น ลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดาหรือกิจการที่มีลักษณะเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล หรือห้างหุ้นส่วนจำกัด ย่อมไม่สามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้

บริษัทจำกัด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1069 คือ บริษัทประเภทซึ่งตั้งขึ้นด้วยแบ่งทุนเป็นหุ้นที่มีมูลค่าเท่าๆ กัน โดยผู้ถือหุ้นต่างรับผิดชอบจำกัด เพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนยังส่งใช้ไม่ครบมูลค่าของหุ้นที่ตนถือ ส่วนบริษัทมหาชนจำกัด มาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 ได้ให้ความหมายไว้ว่า คือบริษัทประเภทที่ตั้งขึ้นด้วยความประสงค์จะเสนอขายหุ้นต่อประชาชน โดยผู้ถือหุ้นมีความรับผิดชอบจำกัด ไม่เกินจำนวนเงินค่าหุ้นที่ต้องชำระ และบริษัทดังกล่าวได้ระบุนความประสงค์ไว้ในหนังสือ บริคณห์สนธิสำหรับนิติบุคคลอื่นตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงนั้น ในปัจจุบันยังไม่มีกฎกระทรวงกำหนดเพิ่มเติมในเรื่อง⁵

4.1.1.2 ผู้มีสิทธิยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ

บทบัญญัติมาตรา 90/4 วางหลักเกณฑ์ทั่วไปสำหรับบุคคล ซึ่งมีสิทธิร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ อันได้แก่

1. เจ้าหนี้ซึ่งอาจเป็นคนเดียวหรือหลายคนรวมกันและมีจำนวนหนี้แน่นอนไม่น้อยกว่าสิบล้านบาท
2. ลูกหนี้ซึ่งมีลักษณะตามมาตรา 90/3
3. ธนาคารแห่งประเทศไทย ในกรณีลูกหนี้ตามมาตรา 90/3 เป็นธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ หรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์
4. สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ในกรณีที่ลูกหนี้ตามมาตรา 90/3 เป็นบริษัทหลักทรัพย์
5. กรมการประกันภัย ในกรณีที่ลูกหนี้ตามมาตรา 90/3 เป็นบริษัทประกันวินาศภัยหรือบริษัทประกันชีวิต

⁵ อุโฆษ เมลานนท์. (2555). ปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายในการปรับโครงสร้างหนี้และฟื้นฟูกิจการ ในกิจการขนาดย่อม. หน้า 74.

6. หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการประกอบกิจการของลูกหนี้ตามมาตรา 90/3 ซึ่งเป็นนิติบุคคล หน่วยงานของรัฐและลูกหนี้ดังกล่าวให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง⁶

กรณีดังกล่าวข้างต้นแบ่งผู้มีสิทธิขอฟื้นฟูกิจการออกตามประเภทกิจการของลูกหนี้ดังนี้

1. ประเภทกิจการทั่วไป ได้แก่ บริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัด ที่ประกอบกิจการต่างๆ ไป เช่น กิจการนำเข้า ส่งออก ถิ่นสินค้า ให้เช่า บริการขนส่ง เป็นต้น กิจการประเภทนี้ผู้ที่ขอฟื้นฟูกิจการได้มีจำนวน 2 จำพวกคือ

1.1 เจ้าหนี้ เจ้าหนี้ที่จะร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้จะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลทั่วไปก็ได้ ซึ่ง มาตรา 90/1 พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ได้ให้คำนิยาม ของคำว่า “เจ้าหนี้” หมายความว่า เจ้าหนี้มีประกันหรือเจ้าหนี้ไม่มีประกัน แต่การยื่น คำร้องขอฟื้นฟูกิจการของเจ้าหนี้มีประกัน ไม่มีบทบัญญัติบังคับให้เจ้าหนี้ต้องยอมสละหลักประกันของตนมาเพื่อร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ดังเช่น มาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 แต่เจ้าหนี้มีประกันสามารถดำเนินการยื่นคำร้องขอและสามารถคิดคำนวณจำนวนหนี้ ได้ในลักษณะเช่นเดียวกันกับเจ้าหนี้ไม่มีประกัน

1.2 ลูกหนี้ กรณีของลูกหนี้ต้องถือว่าเป็นเรื่องที่บริษัทเป็นผู้ร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการ ไม่ใช่ผู้ถือหุ้น จึงไม่มีความจำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องร้องขอให้ผู้ถือหุ้นให้ความเห็นชอบ และในส่วนตัวของผู้ถือหุ้นเองไม่ถือว่ามีอำนาจร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการหรือร้องคัดค้านการฟื้นฟูกิจการแต่อย่างใด สำหรับในกรณีที่ลูกหนี้ถูกศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราว⁷ ไปแล้ว ก็ไม่ต้องขอความเห็นชอบจากศาลหรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อีกเช่นกัน⁸

2. ประเภทกิจการพิเศษ

กิจการบางประเภทที่กฎหมายกำหนดได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ บริษัทประกันวินาศภัย บริษัทประกันชีวิต หรือนิติบุคคลอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง⁹

⁶ วิศิษฐ์ วิศิษฐ์สรอรรถ, เล่มเดิม, หน้า 25-26.

⁷ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 17.

⁸ วิศิษฐ์ วิศิษฐ์สรอรรถ, เล่มเดิม, หน้า 27-28.

⁹ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/4 วรรค 1 (6).

กิจการประเภทเหล่านี้ผู้ที่จะมีสิทธิร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการ ได้แก่

1) เจ้าหนี้

2) ลูกหนี้

3) หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจกำกับดูแล ได้แก่

(1) ธนาคารแห่งประเทศไทย สำหรับลูกหนี้ที่เป็นธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ หรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์

(2) สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) สำหรับลูกหนี้ที่เป็นบริษัทหลักทรัพย์

(3) กรมการประกันภัย สำหรับลูกหนี้ที่เป็นบริษัทประกัน วินาศภัย หรือบริษัทประกันชีวิต

(4) หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่กำกับดูแลการประกอบกิจการ ของลูกหนี้ประเภทอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

สำหรับลูกหนี้และเจ้าหนี้นั้น จะยื่นคำขอฟื้นฟูกิจการประเภทพิเศษนี้ด้วยตัวเองได้ แต่จะต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากหน่วยงานของรัฐดังที่กล่าวไว้ใน (1) - (4) เสียก่อน ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/4 วรรค 2 วรรค 3 และวรรค 4¹⁰

4.1.1.3 หลักเกณฑ์ในการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ

1. บริษัทลูกหนี้ที่จะยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการได้ต้องเป็นลูกหนี้ ที่ยังไม่ถูกศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดตามมาตรา 90/5 (1) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ถ้าศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาดแล้ว จะมีการขอให้ฟื้นฟูกิจการ ของลูกหนี้รายนั้นไม่ได้ เพราะเป็นการต้องห้ามตามกฎหมาย แต่ถ้าศาลเพียงแต่มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของบริษัทลูกหนี้รายนั้นชั่วคราว ก็ยังสามารถยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการลูกหนี้รายนั้นได้

2. บริษัทลูกหนี้ยังมีสภาพเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายครบถ้วนบริบูรณ์ตามมาตรา 90/5 (2) กล่าวคือ ลูกหนี้ที่ยังไม่ถูกศาลสั่งเลิกการเป็นนิติบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุใดๆ ก็ตาม หรือไม่มีการจดทะเบียนขอเลิกนิติบุคคลนั้น หรือต้องไม่เป็นนิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้ ต้องเลิกกันด้วยเหตุอื่น ทั้งนี้ ไม่ว่าการชำระบัญชีของนิติบุคคลนั้นจะเสร็จหรือไม่ก็ตาม¹¹

3. ความมีหนี้สินล้นพ้นตัว ถ้อยคำที่ว่า “ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว” มีความหมายอย่างเดียวกันกับข้อสันนิษฐานของกฎหมายตามมาตรา 8 และหลักเกณฑ์ในการฟ้องคดีล้มละลาย

¹⁰ สุนทร มณีสวัสดิ์. (2541). คำอธิบายกฎหมายฟื้นฟูกิจการ พ.ร.บ. ล้มละลายมาตรา 90/1- มาตรา 90/90. หน้า 36-37.

¹¹ วิชัย ดันติกุลานันท์. เล่มเดิม. หน้า 23.

ตามมาตรา 9 (1) พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 กล่าวคือลูกหนี้มีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สิน¹² ซึ่งการที่จะพิจารณาว่าลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวหรือไม่นั้น ศาลจะต้องพิจารณา ถึงสถานะของลูกหนี้ว่ามีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สินหรือไม่ ในการพิจารณาดังกล่าวจะต้องพิจารณาจากพยานหลักฐานต่างๆ ประกอบกัน อาจจะเป็นข้อเท็จจริงอันเป็นข้อสันนิษฐาน ในพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 8 หรืออาจเป็นข้อเท็จจริงใดๆ ที่แสดงให้เห็น ว่ามีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สิน การพิจารณาถึงสถานะที่แท้จริงของลูกหนี้ จากบัญชีงบดุลของลูกหนี้ เป็นพยานหลักฐานอีกประการหนึ่งที่แสดงถึงข้อเท็จจริงดังกล่าว¹³

4. ลูกหนี้เป็นหนี้เจ้าหนี้คนเดียวหรือหลายคนรวมกันเป็นจำนวนแน่นอน ไม่น้อยกว่าสิบล้านบาทไม่ว่าหนี้สินนั้นจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคต กฎหมายได้กำหนดจำนวนหนี้ขั้นต่ำของลูกหนี้ที่จะเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ไว้ ไม่น้อยกว่าสิบล้านบาท ถือว่าเป็นการกำหนดขนาดของกิจการที่จะเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ¹⁴ สาเหตุประการสำคัญที่กฎหมายกำหนดจำนวนหนี้ขั้นต่ำไว้ เพราะกระบวนการฟื้นฟูกิจการ ที่กำหนดขึ้นไว้นี้ ไม่เหมาะสมกับกิจการที่มีขนาดเล็กจนเกินไป เนื่องจากการดำเนินการฟื้นฟูกิจการ ในลักษณะนี้จะมีค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นพอสมควร

ในส่วนลักษณะของหนี้ที่จะเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการตามกฎหมายไทยนั้น มีลักษณะใกล้เคียงกับ ข้อจำกัดของหนี้ที่จะฟ้องเป็นคดีล้มละลาย กล่าวคือ ต้องเป็นหนี้ อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน ไม่ว่าหนี้สินนั้นจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม ซึ่งหนี้ที่มีจำนวนแน่นอน (Liquidated) ได้แก่ หนี้ที่จะต้องส่งมอบทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง หรือส่งมอบเงิน หรือทรัพย์สินบางชนิดมีจำนวนแน่นอน ส่วนหนี้ที่มีจำนวนยังไม่แน่นอน (Unliquidated) เป็นการส่งมอบเงิน หรือทรัพย์สินที่ยังไม่แน่นอนยังจะต้องมีการกำหนดหรือคำนวณก่อน หนี้ซึ่งเป็นการกระทำหรืองดเว้นการกระทำนั้น หากไม่มีการชำระหนี้ผลที่สุดก็ต้องมีการชดเชยด้วยค่าเสียหาย ตราบไคที่ยังไม่มีการคำนวณค่าเสียหายก็ถือว่าเป็นหนี้ที่มีจำนวนไม่แน่นอนเหมือนกัน¹⁵

ดังนั้นคำว่า “หนี้จำนวนแน่นอน” ในกฎหมายฟื้นฟูกิจการซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับ “หนี้ที่อาจกำหนดจำนวนได้แน่นอน” ในกฎหมายล้มละลายจึงมีความหมายว่า เป็นหนี้ที่แน่นอนชัดเจนหรืออาจคำนวณได้แน่นอน ทั้งนี้โดยดูสภาพแห่งหนี้หรือคำนวณได้จากตัวทรัพย์สิน เช่น

¹² เอื้อน ขุนแก้ว, เล่มเดิม, หน้า 18.

¹³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6858/2546.

¹⁴ เอื้อน ขุนแก้ว, เล่มเดิม, หน้า 19.

¹⁵ โสภณ รัตนกร, (2547). คำอธิบายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหนี้ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป, หน้า 36.

หนี้กู้ยืม หนี้ค่าดอกเบี้ยติดค้าง หนี้ค่าซื้อของเชื่อ หนี้ค่าเช่า เป็นต้น¹⁶ โดยหนี้เหล่านี้ อาจเกิดจากนิติกรรมสัญญาต่างๆ เป็นเหตุให้คำนวณถึงวันยื่นคำร้องขอว่าเป็นหนี้เพียงใด ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่า จะต้องเป็นหนี้ตามคำพิพากษาเสมอไป แม้ยังมีได้เป็นหนี้ตามคำพิพากษาใดๆ เลยก็ได้ อย่างไรก็ตาม หนี้บางอย่างที่ยังไม่ได้กำหนดจำนวนหนี้โดยแน่นอน เช่น การเรียกร้องค่าเสียหาย ก็อาจมีการกำหนดให้เป็นหนี้ที่มีจำนวนแน่นอนได้ โดยการทำข้อตกลงระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ การแปลงหนี้ใหม่หรือมีคำพิพากษากำหนดจำนวนหนี้ที่แน่นอน เป็นต้น

สำหรับการถึงกำหนดชำระของหนี้ นั้น หนี้ของกิจการลูกหนี้ที่จะเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการตามกฎหมายนั้น ไม่จำเป็นต้องเป็นหนี้ที่ถึงกำหนดชำระแล้ว อาจเป็นหนี้ที่ถึงกำหนดชำระในอนาคตก็ได้ ซึ่งกรณีนี้จะต่างจากคดีแพ่งสามัญที่เจ้าหนี้จะฟ้องลูกหนี้ได้ก็ต่อเมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระแล้ว เหตุที่กฎหมายในส่วนของการฟื้นฟูกิจการมีความแตกต่างจากคดีแพ่งทั่วไปนั้น มีวัตถุประสงค์ที่ต่างกัน เนื่องจากการฟื้นฟูกิจการนั้นมีวัตถุประสงค์ที่จะปรับปรุงโครงสร้างหนี้ในกิจการของลูกหนี้ เพื่อให้ลูกหนี้สามารถแก้ปัญหาทางการเงินที่เกิดขึ้นได้ การที่จะรอให้หนี้ถึงกำหนดชำระเสียก่อนแล้วจึงสามารถยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการได้นั้น จึงเข้าไปในการแก้ปัญหาเชิงการเงิน ดังนั้น จึงต่างจากการฟ้องชำระหนี้ในคดีแพ่งทั่วไป ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้¹⁷

5. มีเหตุอันสมควรและมีช่องทางในการฟื้นฟูกิจการบริษัทลูกหนี้

5.1 เหตุอันสมควร เป็นการบัญญัติเปิดช่องทางไว้กว้างๆ เพื่อให้ศาล ได้มีโอกาสใช้ดุลพินิจ¹⁸ ในการพิจารณาคำร้องขอฟื้นฟูกิจการลูกหนี้ เหตุอันสมควรนี้รวมถึงมูลเหตุที่นำมาสู่การขอฟื้นฟูกิจการและผลที่จะได้รับการขอฟื้นฟูกิจการนั้น เช่น ลูกหนี้ต้องรับภาระหนี้สินเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากเนื่องจากการปรับลดค่าเงิน หรือลูกหนี้ได้รับความเสียหายจากอุบัติเหตุครั้งใหญ่ซึ่งก่อให้เกิดหนี้ต่อเนื่องเป็นจำนวนมาก หรือลูกหนี้ได้รับผลกระทบจากการชะลอตัว ในภาคธุรกิจ¹⁹ กิจการมีพื้นฐานที่ดี เพียงจะขาดทุนเกิดปัญหาทางการเงินเพราะค่าเงิน เป็นแหล่งจ้างงาน เป็นกิจการที่มีประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของประเทศ มีเจ้าหนี้หลายรายเต็มใจ ให้ความช่วยเหลือ เป็นกิจการที่

¹⁶ วิชา มหาคุณ ก เล่มเดิม, หน้า 43.

¹⁷ อุโฆษ เมลานนท์, เล่มเดิม, หน้า 77.

¹⁸ สุนทร มณีสวัสดิ์, เล่มเดิม, หน้า 34.

¹⁹ เอื้อน ขุนแก้ว, เล่มเดิม, หน้า 20.

หากล้มละลายแล้วจะมีผลกระทบต่อประชาชนจำนวนมาก²⁰ เหตุอันสมควรที่มักจะอ้างในการร้องขอมักจะตั้งอยู่บนพื้นฐานของประโยชน์ในการฟื้นฟูกิจการนั่นเอง²¹

ผลที่จะได้รับจากการฟื้นฟูกิจการจะทำให้บรรลุดุติประสงคฺ์ของกฎหมายฟื้นฟูกิจการ เช่น

1. ทำให้บริษัทลูกหนี้คงสภาพในการดำเนินกิจการต่อไปไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน
2. ทำให้ศาลสามารถเข้าไปรับรองข้อตกลงภายนอกศาล ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการปรับโครงสร้างหนี้ได้
3. ทำให้กิจการของลูกหนี้สามารถที่จะกลับมาดำเนินกิจการทำกำไร ได้ดังเดิม
4. ทำให้สามารถรักษาการจ้างงานจำนวนมากเอาไว้ได้
5. ทำให้การดำเนินกิจการที่ดำเนินการต่อไปนั้นเป็นประโยชน์ ต่อสาธารณชน
6. ทำให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้มากกว่า ในกรณีที่ศาลพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย

5.2 ช่องทางที่จะฟื้นฟูกิจการ คือ วิธีการในการที่จะทำให้อุตสาหกรรมนี้สามารถกลับคืนสู่สภาพสภาวะทางการเงินที่เป็นปกติได้ และทำให้การฟื้นฟูกิจการนั้น บรรลุดุติประสงคฺ์ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ นอกจากนี้ช่องทางที่จะฟื้นฟูกิจการยังเป็นแนวทาง ที่จะแสดงต่อไปว่าแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ในอนาคตจะออกมาในรูปแบบใด ช่องทางในการฟื้นฟูกิจการอาจแยกได้เป็น 2 กรณี²² คือ

1) กิจการบริษัทลูกหนี้ โดยการวิเคราะห์สภาวะของกิจการที่มีลักษณะของการผลิตและจำหน่าย จุดเด่นชัดที่จะถือว่ากิจการมีโอกาสในการดำรงอยู่ (Viability) คือการพิจารณาในขั้นต้นว่ากิจการนั้นสามารถเลี้ยงตัวเองได้หรือไม่ ซึ่งหากคาดการณ์ได้ว่ากิจการสามารถที่จะทำกำไรได้ ก็อาจถือได้ว่ามีช่องทางในการฟื้นฟูกิจการ เช่น การกู้ยืมเงิน มาใช้ในการลงทุนเพิ่มเติม ขยายกำหนดระยะเวลาในการชำระหนี้ออกไป การขายทรัพย์สินที่ไม่ใช่ทรัพย์สินหลักของธุรกิจ เพื่อนำเงินมาใช้ในการดำเนินกิจการ ปรับลักษณะของธุรกิจให้เหมาะสมกับสภาวะเศรษฐกิจลดอัตราดอกเบี้ยในระหว่างดำเนินการฟื้นฟูกิจการ เป็นต้น²³

2) การชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ เป็นการพิจารณาในแง่ผลประโยชน์สูงสุดของเจ้าหนี้ (Best interest) คือสามารถแสดงให้เห็นได้ว่าการเข้าสู่การ ปรับโครงสร้างตามกฎหมายฟื้นฟูกิจการ

²⁰ สุธีร์ ศุภนิธย์. เล่มเดิม. หน้า 230.

²¹ วิศิษฐ์ วิศิษฐ์สรอรรถ. เล่มเดิม. หน้า 35.

²² แหล่งเดิม. หน้า 33.

²³ เอื้อน ขุนแก้ว. เล่มเดิม. หน้า 20.

จะทำให้เกิดผลดีกว่าการเข้าสู่กระบวนการชำระหนี้ ตามกฎหมายล้มละลาย ถือว่าเป็นช่องทางที่จะฟื้นฟูกิจการได้

แต่หากกิจการบริษัทลูกหนี้นั้นไม่มีโอกาสที่จะฟื้นฟูกิจการแล้ว และไม่มีช่องทางที่จะไม่เกิดประโยชน์สมควรที่จัดสรรแบ่งชำระหนี้สินแก่เจ้าหนี้ ก็ไม่มีเหตุอันสมควรและไม่มีช่องทางที่จะฟื้นฟูกิจการได้ เช่น ลูกหนี้เป็นเจ้าของกิจการเจ้าของโรงงานผลิตกระดาษและกล่องกระดาษแต่โรงงานดังกล่าวอยู่ระหว่างสัญญาเช่ากับผู้เช่า ผู้เช่าจึงเป็น ผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในโรงงาน ในขณะที่ยื่นคำร้องขอ ลูกหนี้ยังไม่อาจปรับปรุง ฟื้นฟูกิจการในการประกอบกิจการโรงงานดังกล่าวได้ ทั้งการให้เช่าโรงงานของลูกหนี้ก็มีลักษณะเป็นการเช่าเพียงรายเดียว หากใช้กรณีลูกหนี้ประกอบกิจการทำเป็นธุรกิจในการให้เช่าทรัพย์สิน อันจะต้องมีการจัดการบริหารในทางธุรกิจการค้าแต่อย่างใด²⁴ หรือลูกหนี้ประกอบธุรกิจ ประเภทร้านค้าสะดวกซื้อ เมื่อลูกหนี้ไม่ได้ประกอบกิจการใดๆ แล้วและไม่ปรากฏว่าลูกหนี้ ได้ทุนหมุนเวียนจากสถาบันการเงินใด ลูกหนี้ไม่มีโอกาสฟื้นฟูกิจการ หรือปรับโครงสร้างหนี้เพื่อให้กิจการของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้²⁵ กรณีจึงไม่มีเหตุอันสมควรและไม่มีช่องทาง ในการฟื้นฟูกิจการบริษัทลูกหนี้ได้ เป็นต้น

4.1.2 การพิจารณาคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ

เมื่อศาลสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการแล้ว ศาลจะดำเนินการไต่สวนเป็นการด่วน โดยจะประกาศคำสั่งรับคำร้องขอ พร้อมทั้งวันเวลานัดไต่สวนในหนังสือพิมพ์รายวัน ที่แพร่หลายอย่างน้อยหนึ่งฉบับ ไม่น้อยกว่าสองครั้ง ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้ลูกหนี้หรือเจ้าหนี้ ยื่นคำคัดค้านคำร้องขอฟื้นฟูกิจการได้ โดยผู้ที่ประสงค์จะคัดค้านต้องยื่นคำคัดค้านก่อนวันไต่สวนนัดแรกไม่น้อยกว่าสามวัน²⁶

การไต่สวนคดีฟื้นฟูกิจการนี้กฎหมายมุ่งเน้นความรวดเร็ว และได้กำหนดมาตรการให้ศาลไต่สวนการร้องขอติดต่อกันไปโดยไม่ต้องเลื่อนจนกว่าจะเสร็จการไต่สวน และมีคำสั่ง เว้นแต่กรณีมีเหตุสุดวิสัย นอกเหนือจากการพิจารณาต่อเนื่องแล้วมาตรา 90/11 พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ยังกำหนดมาตรการป้องกันการประวิงคดีไว้ หลายกรณี กล่าวคือ

1. ผู้ร้องขอและผู้คัดค้านต้องมาศาลทุกนัด ฝ่ายที่มีหน้าที่นำสืบในนัดใดต้องเตรียมพยานหลักฐานมาให้พร้อม หากผู้ยื่นคำขอหรือผู้คัดค้านไม่มาหรือไม่เตรียมพยานหลักฐานมาให้ถือว่าไม่ใส่ใจร้องขอหรือคัดค้าน หรือไม่ดีใจนำสืบพยานหลักฐานต่อไปแล้วแต่กรณี

²⁴ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8428/2544.

²⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1933/2548.

²⁶ สุธีร์ ศุภนิธย์. เล่มเดิม. หน้า 232.

2. ในกรณีที่ผู้ร้องขอหรือผู้คัดค้านไม่มาศาลในนัดใด ให้ถือว่าผู้นั้นทราบกระบวนการพิจารณาของศาลในนัดนั้น

3. ในกรณีที่ผู้ร้องขอหรือผู้คัดค้านไม่มีหน้าที่นำสืบในนัดใด เมื่อได้รับอนุญาตจากศาลให้ไม่ต้องมาศาลในนัดใด ให้ถือว่าสละสิทธิในการนำสืบในนัดนั้น

4. การขอเลื่อนการสืบพยานหลักฐานสำคัญเกี่ยวกับประเด็นคดี ให้ถือว่าเป็นกรณีจำเป็นและมีอาจก้าวล่วงได้ แต่ให้สั่งเลื่อนได้เพียงครั้งเดียว²⁷

ซึ่งหากไม่มีผู้คัดค้านคำร้องขอแล้ว ศาลอาจการไต่สวนและมีคำสั่ง ให้ฟื้นฟูกิจการเสียทีเดียวก็ได้²⁸ ทำให้เห็นวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่ต้องการเปิดโอกาสให้กิจการลูกหนี้ได้รับคำสั่งอนุญาตฟื้นฟูกิจการมากกว่าการที่ศาลจะมีคำสั่งยกเลิกการร้องขอ

หลังจากศาลไต่สวนคำร้องขอฟื้นฟูกิจการแล้วหากไม่มีการถอนคำร้องขอ และมีการจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ ศาลจะมีคำสั่งได้เป็น 2 กรณีคือ

1. ยกคำร้องขอ ในกรณีที่ศาลไต่สวนแล้วไม่ได้ความจริงตามมาตรา 90/3 และมาตรา 90/10 กล่าวคือ

ก. ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว

ข. ลูกหนี้เป็นลูกหนี้เจ้าหนี้คนเดียวหรือหลายคนรวมกัน ไม่ถึง 10 ล้านบาท

ค. ไม่มีเหตุอันสมควรที่จะฟื้นฟูกิจการ

ง. ไม่มีช่องทางที่จะฟื้นฟูกิจการ

จ. ผู้ร้องยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการโดยไม่สุจริต กล่าวคือ ในการยื่น คำร้องขอนั้น ผู้ร้องมิได้ยื่นคำร้องขอโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้²⁹

ซึ่งการที่ศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอจะมีผลทำให้สภาวะพัก การชำระหนี้ตามมาตรา 90/12 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 สิ้นสุดลง และศาลมีหน้าที่ต้องดำเนินการตามมาตรา 90/72 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ดังนี้

1) ประกาศคำสั่งดังกล่าวในหนังสือพิมพ์รายวันที่แพร่หลายอย่างน้อยหนึ่งฉบับ

2) แจ้งคำสั่งศาลไปยังนายทะเบียนหุ้นส่วนหรือบริษัท หรือ นายทะเบียนนิติบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยด่วน เพื่อนายทะเบียนจะได้แจ้งคำสั่งของศาลไว้ในทะเบียน

²⁷ วิศิษฐ์ วิศิษฐ์สรอรรถ. เล่มเดิม. หน้า 52-53.

²⁸ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3586/2548

²⁹ เอื้อน ขุนแก้ว. เล่มเดิม. หน้า 35.

3) แจ้งไปยังธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ กรมการประกันภัย หรือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลนิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง³⁰

คำสั่งขอร้องขอหนี้ผู้ร้องอาจอุทธรณ์คำสั่งศาลไปยังศาลฎีกาแผนกคดีล้มละลายได้ตามมาตรา 24 (2) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542 ภายในกำหนด 1 เดือนนับแต่วันที่ศาลได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น

2. คำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ

แบ่งได้ออกเป็น 2 กรณี คือ

1) คำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและตั้งผู้ทำแผน เมื่อศาลล้มละลายกลางได้สอบสวนแล้วเห็นว่าเป็นไปตามเงื่อนไขของกฎหมาย ศาลจะงดการได้สอบสวนและมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ หากไม่มีลูกหนี้หรือเจ้าหนี้นี้ยื่นคำคัดค้านคำร้องขอฟื้นฟูกิจการและผู้ทำแผนก่อนวันนัดได้สอบสวน นัดแรกไม่น้อยกว่า 3 วันตามมาตรา 90/9 วรรค 3 กรณีเช่นนี้ย่อมมีผลว่าศาลมีคำสั่งตั้งผู้ทำแผน ตามคำร้องขอฟื้นฟูกิจการตามที่ผู้ร้องเสนอมาทั้งนี้ตามมาตรา 90/10 วรรค 2

2) คำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการแต่ยังไม่มีการตั้งผู้ทำแผน เป็นกรณีที่ศาลล้มละลายกลางพิจารณาคำร้องขอฟื้นฟูกิจการแล้วมีคำสั่งอนุญาตให้ฟื้นฟูกิจการลูกหนี้ได้ แต่ยังไม่มีการตั้งผู้ทำแผนหากศาลพิจารณาคำร้องขอฟื้นฟูกิจการแล้ว เห็นว่าผู้ทำแผนที่ผู้ร้องเสนอมานั้นไม่เหมาะสมหรือไม่สมควร หรือลูกหนี้หรือเจ้าหนี้นี้คัดค้านผู้ทำแผนที่ผู้ร้องเสนอมา และมีการเสนอบุคคลอื่นเป็นผู้ทำแผนแข่งกัน กรณีนี้ศาลล้มละลายกลางจะมีคำสั่งให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เรียกประชุมเจ้าหนี้ทั้งหลายโดยเร็วที่สุด เพื่อพิจารณาเลือกว่าบุคคลใดสมควรเป็น ผู้ทำแผนตรงจุดนี้ เพื่อเป็นการอุดช่องว่างสถานะสูญญากาศ เนื่องจากอำนาจหน้าที่ในการจัดการกิจการและทรัพย์สินของผู้บริหารลูกหนี้สิ้นสุดลงภายหลังจากที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ ศาลจะมีคำสั่งตั้งผู้บริหารชั่วคราวซึ่งอาจจะการบริหารของลูกหนี้ก็ได้³¹ ให้มีอำนาจหน้าที่จัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ต่อไป ภายใต้การกำกับดูแลของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จนกว่าจะมีการตั้งผู้ทำแผน³² และในระหว่างที่ไม่สามารถมีคำสั่งตั้งผู้บริหารชั่วคราวได้ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ชั่วคราว เพื่อรอนกว่าศาลจะมีคำสั่งตั้ง ผู้ทำแผนชั่วคราวได้แต่สถานะของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มิได้มีฐานะเป็นผู้บริหารชั่วคราวแต่อย่างใด

³⁰ สุนทร มณีสวัสดิ์. เล่มเดิม. หน้า 70-71.

³¹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6858/2546.

³² พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/20.

การประชุมเจ้าหน้าที่เพื่อเลือกผู้ทำแผน³³

1. กรณีลูกหนี้ไม่ได้เสนอผู้ทำแผน มติเลือกผู้ทำแผนต้องเป็นมติของเจ้าหน้าที่ฝ่ายที่มีจำนวนหนี้ข้างมาก ซึ่งได้ออกเสียงลงคะแนนในมตินั้น

2. กรณีลูกหนี้เสนอผู้ทำแผนมาด้วย ให้ผู้ทำแผนที่ลูกหนี้เสนอมาเป็นผู้ทำแผน เว้นแต่จะมีมติของเจ้าหน้าที่ฝ่ายที่มีจำนวนหนี้ไม่น้อยกว่า 2/3 ของจำนวนหนี้ทั้งหมดของเจ้าหน้าที่ ซึ่งได้ออกเสียงในมตินั้นกำหนดให้บุคคลอื่นเป็นผู้ทำแผน เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ จะรายงานผลการประชุมเจ้าหน้าที่ต่อศาล เพื่อให้ศาลพิจารณาเห็นชอบและมีคำสั่งแต่งตั้งผู้ทำแผน

3. กรณีที่ศาลไม่เห็นชอบด้วยกับผู้ทำแผนตามมติที่ประชุมเจ้าหน้าที่เลือกมา ศาลจะมีคำสั่งให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เรียกประชุมเจ้าหน้าที่ครั้งที่ 2 เพื่อเลือกคนหนึ่ง คนใดซึ่งเจ้าหน้าที่หรือลูกหนี้เสนอชื่อเป็นผู้ทำแผน

4. กรณีที่ประชุมเจ้าหน้าที่ครั้งที่ 2 ไม่อาจมีมติเลือกผู้ทำแผนได้ หรือมีเหตุอันสมควรที่ศาลไม่เห็นชอบด้วยกับผู้ทำแผนที่ประชุมเจ้าหน้าที่ครั้งที่สองมีมติเลือกผู้ทำแผนมา ศาลจะมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการลูกหนี้

5. ผลของการที่ศาลมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ ให้อำนาจหน้าที่ในการจัดการกิจการของบริษัทลูกหนี้กลับมาเป็นของผู้บริหารของลูกหนี้อีกครั้ง เพราะคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการไม่ได้ทำให้สถานะของผู้บริหารของลูกหนี้สิ้นไป เป็นแต่เพียงการพักใช้อำนาจในการบริหารจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ ในระหว่างการฟื้นฟูกิจการเป็นการชั่วคราวเท่านั้น³⁴ และผู้ถือหุ้นของลูกหนี้กลับมามีสิทธิตามกฎหมายต่อไป³⁵

4.1.3 ผลของการที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ

คำสั่งรับคำร้องขอก่อให้เกิดผลต่างๆ ตามมาหลายประการ ได้แก่

1. ผู้ร้องขอจะถอนคำร้องขอไม่ได้ เว้นแต่ศาลจะอนุญาต แต่ถ้าศาล ได้มีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการแล้ว ศาลจะอนุญาตให้ถอนคำร้องขอไม่ได้³⁶ กรณีดังกล่าวแบ่งได้ ออกเป็น 2 กรณีคือ

1) กรณีที่ศาลยังไม่ได้มีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ

เมื่อมีการร้องขอฟื้นฟูกิจการและศาลได้มีคำสั่งรับคำร้องขอแล้ว แต่ศาลยังไม่ได้มีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ ซึ่งอาจจะอยู่ระหว่างนัดไต่สวนคำร้องขอหรือไต่สวนเสร็จแล้วอยู่ระหว่างรอฟังคำสั่ง หากว่าผู้ร้องขอจะขอถอนคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ กรณีนี้ อยู่ในดุลพินิจของศาลว่าจะอนุญาต

³³ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/17.

³⁴ คำพิพากษาฎีกาที่ 5414-5415/2547.

³⁵ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/74.

³⁶ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/8 วรรค 1.

หรือไม่ ในการที่ศาลจะพิจารณาอนุญาตหรือไม่นั้น ศาลต้องพิจารณาถึงเหตุที่ขอถอนคำร้องขอนั้นว่าเป็นเหตุอันสมควรหรือไม่

การพิจารณาอนุญาตให้ถอนคำร้องขอนั้น ศาลอาจพิจารณา ถึงเหตุผลในคำร้องขอที่ยื่นมานั้น ได้ยื่นมาเพื่อประสงค์จะฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้หรือยื่นมาเพื่อก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่เจ้าหนี้ ดังนั้นการที่ศาลจะพิจารณาอนุญาตให้ถอนคำร้องขอนั้น ศาลต้องพิจารณามูลเหตุต่างๆ ในคดีว่ามีการใช้กฎหมายฟื้นฟูกิจการส่วนนี้ในทางไม่สุจริต หรือเป็นเพียง Tactic หรือไม่ แล้วใช้ดุลพินิจให้เหมาะสม³⁷

ผู้ร้องจะถอนคำร้องขอไม่ได้ เนื่องจากการร้องขอฟื้นฟูกิจการเป็นการร้องขอให้มีการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ภายใต้กรอบของกฎหมายฟื้นฟูกิจการ เพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ของลูกหนี้ทั้งหลาย กรณีมิใช่เรื่องระหว่างลูกหนี้กับเจ้าหนี้ผู้ร้องขอโดยตรง กฎหมายจึงกำหนดให้ศาลเข้ามาตรวจสอบในกรณีที่มีการถอนคำร้องขอว่าจะอนุญาต ให้ถอนคำร้องหรือไม่³⁸ และเมื่อศาลอนุญาตให้ถอนคำร้องขอแล้วศาลจะมีคำสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ มีผลทำให้สภาวะพักชำระหนี้สิ้นสุดลง ตามมาตรา 90/12 วรรคแรก แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483

2) ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการแล้ว ศาลจะอนุญาตให้ถอนคำร้องขอไม่ได้

การที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ ถือว่าศาลมีคำสั่งวินิจฉัยชี้ขาดในประเด็นแห่งคดีของชั้นร้องขอฟื้นฟูกิจการแล้ว การยื่นคำร้องขอถอนคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ ภายหลังจากศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการแล้วจึงไม่อาจกระทำได้ ซึ่งมาจากหลักการเดียวกันกับมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ซึ่งในคดีล้มละลายหากศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาดแล้ว โจทก์จะขอถอนฟ้องลูกหนี้ไม่ได้³⁹

2. ในกรณีที่ผู้ร้องขอทั้งคำร้องขอหรือขานัดพิจารณาก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความให้โฆษณาในหนังสือพิมพ์รายวันที่แพร่หลาย อย่างน้อย 1 ฉบับ เพื่อให้เจ้าหนี้ทั้งหลายและลูกหนี้ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 7 วัน⁴⁰ เพื่อว่าจะมีเจ้าหนี้รายอื่นหรือลูกหนี้ขอเข้าเป็นผู้ร้องขอแทนที่ผู้ร้องขอเดิมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 57 (1) ประกอบพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542 มาตรา 14

³⁷ เอื้อน ขุนแก้ว, เล่มเดิม, หน้า 27-28.

³⁸ แหล่งเดิม.

³⁹ คำพิพากษาศาลฎีกา 3286/2530.

⁴⁰ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/8 วรรค 2.

การที่ศาลมีคำสั่งให้จำหน่ายคดี นอกจากมีผลทำให้คดีพ้นจากการ ในศาลชั้นอุทธรณ์แล้ว ยังทำให้สถานะพักการชำระหนี้ (Automatic stay) ที่เกิดขึ้นแล้วตั้งแต่ศาล มีคำสั่งรับคำร้องขอไว้พิจารณาสิ้นสุดลงไปด้วย ตามมาตรา 90/12 วรรคแรก แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483

3. คำสั่งรับคำร้องขอก่อให้เกิดสถานะพักการชำระหนี้ (Automatic stay)

เมื่อผู้พิพากษาศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูการไว้พิจารณา สถานะพักการชำระหนี้ (Automatic stay) ย่อมเกิดขึ้นทันที ซึ่งเป็นไปโดยผลของกฎหมายโดยที่ศาลไม่ต้องมีคำสั่ง และกฎหมายไม่ได้ระบุว่าต้องมีการประกาศโฆษณาคำสั่งรับ คำร้องขอฟื้นฟูการไว้พิจารณา สถานะพักการชำระหนี้จึงจะมีผลขึ้นทั้งนี้ตามมาตรา 90/12 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 โดยมีวัตถุประสงค์ในการสงวนรักษาทรัพย์สินของลูกหนี้ไว้เพื่อประโยชน์ในการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ มาจัดสรรชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ อย่างเป็นธรรม และเป็นไปตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนดไว้ ภายใต้กรอบของแผนฟื้นฟูการ และเป็นการให้เวลาลูกหนี้ หรือผู้ทำแผนสำรวจความบกพร่องของกิจการนำไปวางแผน ปรับปรุง แก้ไข ให้กิจการของลูกหนี้ดำเนินต่อไปได้ รวมทั้งลดความกดดันทางการเงินจากการ ถูกเจ้าหนี้บังคับยึดทรัพย์สินหรือหลักประกัน⁴¹ ทั้งยังเป็นการให้เวลาแก่ผู้ทำแผนในการจัดทำแผนฟื้นฟูการภายในกำหนด 3 เดือนนับแต่วันโฆษณาตั้งผู้ทำแผนในราชกิจจานุเบกษา แต่กำหนดเวลาดังกล่าวศาลอาจขยายให้ได้ไม่เกิน 2 ครั้ง ครั้งละไม่เกิน 1 เดือนรวมแล้วผู้ทำแผน มีระยะเวลาในการจัดทำแผนไม่เกิน 5 เดือน⁴² เพื่อเสนอต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์พร้อมด้วยสำเนาในการกำหนดนัดประชุมเจ้าหนี้เพื่อพิจารณาแผนฟื้นฟูการต่อไป

4.1.4 สถานะพักการชำระหนี้

สถานะพักการชำระหนี้จะเกิดขึ้นทันทีที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูการไว้พิจารณา ไม่ว่าจะเป็นกรณีที่ลูกหนี้เป็นผู้ยื่นคำร้องขอเองโดยสมัครใจ หรือเจ้าหนี้หรือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลการประกอบกิจการของลูกหนี้เป็นผู้ยื่นคำร้องขอ โดยไม่ต้องคำนึงว่าเจ้าหนี้หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องนั้น จะทราบคำสั่งรับคำร้องขอของศาลล้มละลายกลางแล้วหรือไม่ โดยไม่ได้บังคับว่าจะต้องมีการประกาศหรือแจ้งคำสั่งรับคำร้องขอไว้พิจารณาก่อนที่จะให้สถานะพักการชำระหนี้มีผลบังคับแต่อย่างใด และไม่ใช่ว่าจะไปยื่นคำร้องขอต่อศาล ตราใดที่ศาลยังไม่มีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูการไว้พิจารณา เช่น สั่งไม่รับคำร้องขอ หรือ ยกคำร้องขอ เป็นต้น สถานะพักการชำระหนี้จึงยังไม่เกิดขึ้นมีผลบังคับตามกฎหมายได้

⁴¹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5735/2548.

⁴² พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/43.

4.1.4.1 บุคคลที่กฎหมายให้ความคุ้มครอง

สถานะพักการชำระหนี้กฎหมายมุ่งที่จะคุ้มครองลูกหนี้โดยตรงเท่านั้น กล่าวคือลูกหนี้ในคดีฟื้นฟูกิจการ ไม่ได้ขยายความครอบคลุมถึงบุคคลที่ต้องร่วมรับผิดชอบ กับลูกหนี้ เช่น ลูกหนี้ร่วม ผู้ค้ำประกัน บุคคลที่ต้องรับผิดชอบอย่างผู้ค้ำประกัน บุคคลที่เกี่ยวข้องกับลูกหนี้หรือจะต้องร่วมรับผิดชอบกับลูกหนี้ เป็นต้น จึงไม่ได้รับประโยชน์จากสถานะพักการชำระหนี้แต่อย่างใด⁴³

4.1.4.2 เงื่อนไขในการคุ้มครองลูกหนี้

1. ห้ามมิให้ฟ้องหรือร้องขอให้ศาลพิพากษาหรือสั่งให้เลิกนิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้
2. ห้ามมิให้นายทะเบียนเลิกหรือจดทะเบียนเลิกนิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้และห้ามมิให้นิติบุคคลนั้นเลิกกันโดยประการอื่น
3. ห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่กำกับดูแลนิติบุคคลลูกหนี้ เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย เพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการของลูกหนี้ หรือสั่งให้ลูกหนี้หยุดประกอบกิจการ ทั้งนี้เว้นแต่ศาลจะอนุญาต
4. ห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ หรือเสนอข้อพิพาทที่ลูกหนี้จะต้องรับผิดชอบหรือได้รับความเสียหายให้อนุญาโตตุลาการชี้ขาด ในกรณีที่มูลแห่งนี้นั้นเกิดขึ้นก่อนศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนและห้ามฟ้องลูกหนี้เป็น คดีล้มละลาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เจ้าหนี้ทั้งหลายมายื่นคำขอรับชำระหนี้เมื่อศาลมีคำสั่งตั้งผู้ทำแผนแล้ว
5. ห้ามมิให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาบังคับคดีแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้ในกรณีที่ดำเนินการบังคับคดีไว้ก่อนแล้วให้ศาลงดการบังคับคดีนั้นไว้
6. ห้ามมิให้เจ้าหนี้ที่มีประกันบังคับชำระหนี้เอาประกันทรัพย์สินที่มีประกัน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาลที่ได้รับคำร้องขอ
7. ห้ามมิให้เจ้าหนี้ซึ่งบังคับชำระหนี้ได้เองตามกฎหมาย เช่น เจ้าหนี้ภาษีอากรใช้อำนาจตามประมวลรัษฎากร มาตรา 12 ยึดทรัพย์สินรวมทั้งการอายัดทรัพย์สิน⁴⁴ หรือขายทรัพย์สินของลูกหนี้ เป็นต้น
8. ห้ามมิให้เจ้าของทรัพย์สินติดตามและเอาคืนซึ่งทรัพย์สินที่อยู่ในความครอบครองของลูกหนี้ ถ้ามีการฟ้องคดีไว้ก่อนแล้วให้ศาลงดการพิจารณาคดีนั้นไว้

⁴³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3403/2545.

⁴⁴ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2125/2548 และ 5735/2548.

9. ห้ามมิให้ลูกหนี้จำหน่าย จ่าย โอน ให้เช่า ให้ชำระหนี้ ก่อหนี้ หรือกระทำการใดๆ ที่ก่อให้เกิดภาระในทรัพย์สินนอกจากเป็นการกระทำที่จำเป็น เพื่อให้การดำเนินการค้าปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้ เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอ จะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

10. คำสั่งตามวิธีการชั่วคราวของศาลที่ให้ ยึด อาศัย ห้ามจำหน่าย จ่าย โอน ทรัพย์สินของลูกหนี้ หรือให้พิทักษ์ทรัพย์สินของลูกหนี้ชั่วคราว ให้ศาลที่รับคำร้องขอมีคำสั่งให้ระงับผลบังคับไว้

11. ห้ามมิให้ผู้ประกอบการสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ งดให้บริการลูกหนี้ เว้นแต่จะ ได้รับอนุญาตจากศาลที่ได้รับคำร้องขอ

4.1.4.3 ผลของการฝ่าฝืนสถานะพักการชำระหนี้

1. คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ ที่ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติมาตรา 90/12 (1) - (11) ไม่มีผลผูกพันลูกหนี้

2. การออกคำสั่งของนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท นายทะเบียนนิติบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือผู้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับนิติบุคคลซึ่งเป็นลูกหนี้ ทำนิติกรรม หรือการชำระหนี้ใดๆ ที่ขัดหรือแย้งต่อมาตรา 90/12 (1) - (11) การนั้นเป็นโมฆะ

4.1.4.4 บทผ่อนคลายสถานะพักการชำระหนี้

เจ้าหนี้หรือบุคคลที่ถูกกระทบสิทธิโดยผลของสถานะพักการ ชำระหนี้ตามมาตรา 90/12 อาจยื่นคำร้องขอต่อศาลล้มละลายกลาง ให้มีคำสั่งบรรเทาสถานะพัก การชำระหนี้ได้ โดยการขอแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกสิทธิที่ให้ความคุ้มครองลูกหนี้ซึ่งเป็นทางแก้ของผู้ถูกจำกัดสิทธิ ด้วยมาตรการทางกฎหมาย ดังนี้⁴⁵

1. ไม่มีความจำเป็นต่อการฟื้นฟูกิจการ หมายความว่าข้อจำกัดสิทธิที่ผู้ร้องขอให้บรรเทานั้นหากศาลจะยกเลิกเพิกถอนเสีย ก็ไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ลูกหนี้ก็สามารถดำเนินการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ต่อไปได้⁴⁶ เช่น กรณีที่ผู้ร้องฟ้องลูกหนี้ต่อศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศเพื่อเรียกค่าเสียหายเป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินซึ่งต้องห้ามตามมาตรา 90/12 ผู้ร้องไม่อาจขอความคุ้มครองสิทธิด้วยการ ขอรับชำระหนี้ในคดีฟื้นฟูกิจการตามมาตรา 90/27 เพราะเป็นมูลหนี้ที่ไม่อาจกำหนดจำนวนได้ โดยแน่นอน ถือได้ว่าเป็นกรณีที่ไม่มีความจำเป็นต่อการฟื้นฟูกิจการ⁴⁷ ศาลอาจมีคำสั่งตามที่เห็นสมควรเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้ร้องในการบรรเทาสถานะพักการชำระหนี้ได้ เป็นต้น

⁴⁵ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/13.

⁴⁶ วิชัย ดันติกุลานันท์. เล่มเดิม. หน้า 40 - 41.

⁴⁷ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4637/2546.

แต่ถ้าการจำกัดสิทธิโดยสภาวะพักการชำระหนี้ นั้น มีความจำเป็น ต่อการฟื้นฟูกิจการ เช่น ผู้ร้องขอที่จะได้รับการคุ้มครองสิทธิด้วยการขอรับชำระหนี้ในคดีฟื้นฟูกิจการตามมาตรา 90/27 อยู่แล้ว เนื่องจากมูลหนี้ของผู้ร้องเกิดจากการซื้อบ้านพร้อมที่ดินจากการประกาศขายของ ลูกหนี้ แต่ไม่มีการส่งมอบหรือโอนกรรมสิทธิ์ให้ โดยมีเจ้าหนี้อีกหลายราย ที่อยู่ในฐานะเดียวกับผู้ร้อง ซึ่งต้องจัดให้อยู่ในกลุ่มเจ้าหนี้กลุ่มเดียวกันและเจ้าหนี้ที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันต้องได้รับการปฏิบัติโดย เท่าเทียมกัน การยกเลิกข้อจำกัดสิทธิให้ผู้ร้องอาจก่อให้เกิด ความไม่เท่าเทียมกันและไม่เป็นธรรม ต่อเจ้าหนี้รายอื่นในกลุ่มเดียวกัน การจำกัดสิทธิของผู้ร้อง จึงมีความจำเป็นต่อการฟื้นฟูกิจการ⁴⁸ ศาลจึงไม่อาจมีคำสั่งบรรเทาสภาวะพักการชำระหนี้ตามที่ ผู้ร้องขอมาได้ เป็นต้น

2. ไม่ได้ให้ความคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันอย่างเพียงพอ

ในการดำเนินการฟื้นฟูกิจการ หากว่าทรัพย์สินหลักประกัน เป็นทรัพย์สินหลักในการ ดำเนินกิจการของลูกหนี้ การที่เจ้าหนี้มีประกันบังคับเอากับทรัพย์สินหลักประกันย่อมเป็นการ กระทบกระเทือนต่อการฟื้นฟูกิจการลูกหนี้ มาตรา 90/12 (6) จึงวางหลักไว้ว่า การที่เจ้าหนี้มีประกัน จะบังคับเอาทรัพย์สินหลักประกันนั้น จะต้องได้รับอนุญาตจากศาล ที่ได้รับคำร้องขอก่อน แต่แม้ว่า เจ้าหนี้มีประกันจะไม่ได้ขอรับชำระหนี้ในคดีฟื้นฟูกิจการก็ตาม⁴⁹ ดังนั้น เจ้าหนี้มีประกันซึ่งเป็นผู้มี สิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ในทางจำนอง จำน่า สิทธิยึดหน่วง หรือเจ้าหนี้ผู้มีบุริมสิทธิที่บังคับ ได้ทำนองเดียวกับเจ้าหนี้ผู้บังคับจำนำ⁵⁰ ย่อมได้รับการรับรองสิทธิโดยกฎหมายหากทรัพย์สิน หลักประกันมูลค่าหรือราคาลดลง (Decrease in value or depreciation) เนื่องจากการฟื้นฟูกิจการ เจ้าหนี้มีประกันจะต้องได้รับความคุ้มครอง⁵¹ ศาลอาจมีคำสั่งอนุญาต ให้เจ้าหนี้มีประกันบังคับเอา กับทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน เช่น ที่ดินและโรงงาน หรือเครื่องจักร⁵² ได้ ดังนั้น เจ้าหนี้มีประกัน ก็สามารถดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งมาตรา 90/28 ได้⁵³

ในกรณีดังต่อไปนี้กฎหมายฟื้นฟูกิจการถือว่าเจ้าหนี้และบุคคลซึ่งถูกจำกัดสิทธิตาม มาตรา 90/12 ได้รับการคุ้มครองอย่างเพียงพอแล้ว⁵⁴ ซึ่งมีผลเท่ากับศาล ไม่อนุญาตให้บังคับชำระหนี้ เอาแก่ทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน ศาลจะมีคำสั่งยกคำร้องขอบรรเทาสภาวะพักการชำระหนี้

⁴⁸ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6217/2548.

⁴⁹ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/28.

⁵⁰ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 6.

⁵¹ เอื้อน ขุนแก้ว, เล่มเดิม, หน้า 60-61.

⁵² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7581/2546.

⁵³ วิศิษฐ์ วิศิษฐ์สรอรรถ, เล่มเดิม, หน้า 50.

⁵⁴ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/14.

1. มีการชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้มีประกันในจำนวนเท่ากับมูลค่า ที่ลดลงไปกล่าวคือ มีการชำระหนี้เพื่อชดเชยหลักประกันที่ลดลง

2. มีการให้หลักประกันแก่เจ้าหนี้มีประกันเพื่อชดเชยหลักประกันเดิม เช่น เพิ่มทรัพย์สินหลักประกันแก่เจ้าหนี้มีประกันเพื่อชดเชยทรัพย์สินหลักประกันเดิมเป็นการชดเชยหลักประกันที่มีมูลค่าลดลงไป เป็นต้น

3. มีการดำเนินการอื่นใดที่เจ้าหนี้อยินยอมหรือที่ศาลเห็นว่าจะทำให้เจ้าหนี้มีประกันได้รับชำระหนี้ของตนตามมูลค่าทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน ในเวลาอื่นคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการพร้อมดอกเบี้ยและผลประโยชน์ตามสัญญา เมื่อการดำเนินการฟื้นฟูกิจการ สิ้นสุดลง

4.1.4.5 การสิ้นสุดสถานะพักการชำระหนี้

1. วันที่ศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอ มี 3 กรณีคือ⁵⁵

1) ขั้นพิจารณาคำร้องขอ เมื่อศาลล้มละลายกลางยกคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ ภายหลังจากที่มีคำสั่งรับคำร้องขอไว้พิจารณาแล้ว แต่ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งอนุญาต ให้ฟื้นฟูกิจการ ลูกหนี้ เมื่อศาลไต่สวนแล้วไม่ได้ความจริงโดยเห็นว่าไม่มีเหตุอันสมควรและ ไม่มีช่องทางที่จะฟื้นฟูกิจการหรือลูกหนี้ไม่ได้มีหนี้สินล้นพ้นตัวและเป็นหนี้เจ้าหนี้คนเดียว หรือหลายคนรวมกัน ไม่น้อยกว่าสิบล้านบาท⁵⁶ หรือผู้ร้องยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการโดยไม่สุจริต⁵⁷

2) ขั้นรับรายงานผลการประชุมเจ้าหนี้ ตามมาตรา 90/48 กรณีที่ประชุมเจ้าหนี้ไม่มีมติพิเศษยอมรับแผนฟื้นฟูกิจการหรือไม่มีเจ้าหนี้มาประชุม และได้ความว่าลูกหนี้ได้ถูกฟ้องเป็นคดีล้มละลายไว้ก่อนแล้ว เมื่อศาลเห็นสมควรศาลจะมีคำสั่งยกคำร้องขอฟื้นฟูกิจการเสีย⁵⁸ แล้วให้ดำเนินคดีล้มละลายที่งดการพิจารณาไว้ต่อไป

3) ขั้นพิจารณาให้ความเห็นชอบด้วยแผน เมื่อศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่เห็นชอบด้วยแผน และปรากฏว่ามีการฟ้องคดีล้มละลายลูกหนี้ไว้ก่อนแล้วเมื่อศาลเห็นสมควรให้ลูกหนี้ล้มละลาย ก็ให้ศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอฟื้นฟูกิจการเสียแล้วดำเนินคดีล้มละลายที่งดการพิจารณาไว้ต่อไป⁵⁹

⁵⁵ แผนผังกระบวนการฟื้นฟูกิจการภายใต้บทบัญญัติของพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 หน้า 210.

⁵⁶ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/3.

⁵⁷ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/10 วรรค 1.

⁵⁸ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/48 วรรค 3 ประกอบวรรค 4.

⁵⁹ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/58 วรรค 3 ประกอบมาตรา 90/48 วรรค 4.

เมื่อศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอในกรณีดังกล่าวข้างต้นแล้ว⁶⁰ ให้ศาลประกาศคำสั่งดังกล่าวในหนังสือพิมพ์รายวันที่แพร่หลายอย่างน้อย 1 ฉบับกับให้ศาลแจ้งคำสั่งดังกล่าวไปยังนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทหรือนายทะเบียนนิติบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยด่วน เพื่อนายทะเบียนจะได้จดแจ้งคำสั่งศาลไว้ในทะเบียน และให้ศาลแจ้งไปยังธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ กรมการประกันภัย หรือหน่วยงานของรัฐตามมาตรา 90/4 (6) แล้วแต่กรณีเพื่อทราบด้วย⁶¹ และผลของคำสั่งยกคำร้องนี้ ไม่กระทบกระเทือนถึงการใดที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ผู้บริหารชั่วคราว หรือผู้ทำแผนได้กระทำให้ไปแล้วก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งยกคำร้อง⁶²

2. วันที่ศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดี

2.1 ผู้ร้องขอถอนคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ เมื่อมีการร้องขอฟื้นฟูกิจการและศาลได้มีคำสั่งรับคำร้องขอแล้ว แต่ศาลยังไม่ได้มีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ กรณีนี้ อยู่ในดุลพินิจของศาลว่าจะอนุญาตหรือไม่ ในการที่ศาลจะพิจารณาอนุญาตหรือไม่นั้นศาลต้องพิจารณาถึงเหตุที่ขออนุญาตคำร้องขอนั้นว่าเป็นเหตุอันสมควรหรือไม่ เพราะกฎหมายฟื้นฟูกิจการบัญญัติหลักการไว้ว่าผู้ร้องจะถอนคำร้องขอไม่ได้เว้นแต่ศาลจะอนุญาต แต่เมื่อศาลอนุญาตให้ถอนคำร้องขอแล้วศาลจะมีคำสั่งจำหน่ายคดีออกจากจากระบบความ มีผลทำให้สถานะพักการชำระหนี้สิ้นสุดลง ตามมาตรา 90/12 วรรคแรก แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483

2.2 ผู้ร้องขอถึงคำร้องขอในการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการผู้ร้องขอต้องชำระค่าขึ้นศาลจำนวน 1,000 บาทและต้องวางเงินประกันค่าใช้จ่ายในคดีที่ผู้ร้องขอจะต้องรับผิดชอบในการฟื้นฟูกิจการไว้ต่อศาลเป็นจำนวน 50,000 บาท หากศาลยังไม่มีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ โดยศาลมีคำสั่งให้ผู้ร้องขอวางเงินประกันค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นและผู้ร้องขอไม่ยอมวางเงินประกันตามที่ศาลมีคำสั่งให้ถือว่าผู้ร้องขอถึงคำร้อง⁶³

2.3 ผู้ร้องขาดนัดพิจารณา คือ เมื่อศาลได้นัดไต่สวนคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ⁶⁴ และผู้ร้องทราบคำสั่งศาลโดยชอบแล้วไม่นำพยานหลักฐานมาศาลในวันนัดสืบพยานและมิได้ร้องขอเลื่อนคดี หรือไม่แจ้งเหตุขัดข้องที่ไม่สามารถมาศาลเสียก่อนลงมือสืบพยานในวันนัดไต่สวนคำร้องขอหรือศาลมีคำสั่งให้เลื่อนวันนัดไต่สวนคำร้องขอฟื้นฟูกิจการเพราะเหตุสุดวิสัยการที่ผู้ร้องขอ

⁶⁰ เอื้อน ขุนแก้ว, เล่มเดิม, หน้า 249-250.

⁶¹ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/72.

⁶² พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/76.

⁶³ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/7 วรรค 1 ประกอบวรรค 2.

⁶⁴ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/9, มาตรา 90/10 และมาตรา 90/11.

ไม่มาศาลในวันนัดสืบพยาน ถือว่าผู้ร้องขอขาดนัดพิจารณาตามมาตรา 200 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ประกอบพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลาย และวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542 มาตรา 14

ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความกฎหมายกำหนดให้โฆษณาในหนังสือพิมพ์รายวันที่แพร่หลายอย่างน้อย 1 ฉบับ เพื่อให้เจ้าหนี้ทั้งหลาย และลูกหนี้ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 7 วัน⁶⁵ เพื่อว่าอาจจะมีเจ้าหนี้อย่างอื่นหรือลูกหนี้ ขอเข้าเป็นผู้ร้องขอแทนที่ผู้ร้องขอเดิม ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 57 (1) ประกอบพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542 มาตรา 14 และการที่ศาลมีคำสั่งให้จำหน่ายคดี นอกจากมีผลทำให้คดีพ้นจากการในศาลสิ้นสุดลงแล้ว ยังทำให้สถานะพักการชำระหนี้ (Automatic stay) ที่เกิดขึ้นแล้วตั้งแต่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอสิ้นสุดลงไปด้วย ตามมาตรา 90/12 วรรคแรก แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483

3. วันที่ศาลมีคำสั่งให้ยกเลิกคำสั่งฟื้นฟูกิจการ⁶⁶

1) ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการแล้ว ผู้ร้องขอไม่วางเงินประกันเพิ่มเติมตามคำสั่งศาล และไม่มีผู้ร้องขอแทน หรือมีแต่ไม่ยอมวางเงินประกันดังกล่าวภายในกำหนด 1 เดือนนับแต่วันที่ผู้ร้องขอไม่ยอมวางเงินประกัน⁶⁷

2) เมื่อที่ประชุมเจ้าหนี้ไม่สามารถเลือกผู้ทำแผนได้ หรือศาล ไม่เห็นด้วยกับผู้ทำแผนซึ่งที่ประชุมมีมติเลือก โดยมีเหตุอันสมควร⁶⁸

3) เมื่อผู้ทำแผนไม่ยอมให้แก้ไขแผนตามมติที่ประชุมเจ้าหนี้ และที่ประชุมเจ้าหนี้ไม่มีมติพิเศษตามมาตรา 90/46 ยอมรับแผนของผู้ทำแผน เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ถามที่ประชุมเจ้าหนี้ว่าจะให้แต่งตั้งผู้ทำแผนคนใหม่หรือไม่⁶⁹ ปรากฏว่าที่ประชุมเจ้าหนี้ลงมติไม่ให้ตั้งผู้ทำแผนคนใหม่ หรือไม่อาจมีมติเลือกผู้ทำแผนคนใหม่ได้ หรือศาลมีเหตุ อันสมควรที่จะไม่ตั้งผู้ทำแผนคนใหม่ตามมติที่ประชุมเจ้าหนี้⁷⁰

⁶⁵ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/8 วรรค 2.

⁶⁶ แผนผังกระบวนการฟื้นฟูกิจการ. หน้า 210.

⁶⁷ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/7 วรรค 2.

⁶⁸ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/7 วรรค 4 และวรรค 5.

⁶⁹ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/51 วรรคแรก.

⁷⁰ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/52 วรรค 2.

4) เมื่อที่ประชุมเจ้าหนี้ไม่มีมติพิเศษยอมรับแผนฟื้นฟูกิจการ ของผู้ทำแผนคนใหม่ หรือไม่ลงมติประการใดหรือไม่เจ้าหนี้ไปประชุม⁷¹

5) เมื่อศาลพิจารณาแผนฟื้นฟูกิจการแล้วมีคำสั่งไม่เห็นชอบ ด้วยแผนฟื้นฟูกิจการ⁷²

6) ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ผู้บริหารแผนพ้นจากตำแหน่งแล้ว มีการประชุมเจ้าหนี้ถึง 2 ครั้ง แต่ไม่สามารถเลือกผู้บริหารแผนคนใหม่แทนผู้บริหารแผนคนเดิมได้และศาลไม่เห็นสมควร ให้ลูกหนี้ล้มละลาย⁷³

การที่ศาลมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ นอกจากมีผลทำให้คดีฟื้นฟูกิจการในศาล สิ้นสุดลงแล้ว ยังทำให้สถานะพักการชำระหนี้ (Automatic stay) ที่เกิดขึ้นแล้วตั้งแต่ศาลมีคำสั่ง รับคำร้องขอสิ้นสุดลงไปด้วย ตามมาตรา 90/12 วรรคแรก แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 แล้วยังมีผลให้อำนาจหน้าที่ในการจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้กลับมาเป็นของผู้บริหาร ของลูกหนี้อีกครั้งหนึ่ง และให้ผู้ถือหุ้นของลูกหนี้กลับมามีสิทธิ ตามกฎหมายต่อไป⁷⁴ อีกทั้งย่อม มีผลทำให้เจ้าหนี้ทั้งหลายของลูกหนี้ที่ไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีฟื้นฟูกิจการภายในกำหนด 1 เดือนนับแต่วันที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์โฆษณาคำสั่งตั้งผู้ทำแผนในราชกิจจานุเบกษา และ หนังสือพิมพ์รายวัน ไม่น้อยกว่า 1 ฉบับในมูลหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ⁷⁵ กลับมามีสิทธิได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้ตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบของบุคคลในทางแพ่งอีก ครั้งหนึ่ง

4.1.5 การชำระบัญชีหรือศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาด

4.1.5.1 เหตุแห่งการยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ⁷⁶

ผู้บริหารของลูกหนี้ ผู้บริหารแผน ผู้บริหารชั่วคราวหรือ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ อาจรายงานขอให้ศาลล้มละลายกลางยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ ได้ในกรณีดังกล่าวต่อไปนี้⁷⁷

1. เมื่อการดำเนินการตามแผนเป็นผลสำเร็จ⁷⁸
2. การฟื้นฟูกิจการยังไม่สำเร็จตามแผนในกรณีที่ยังเหลือระยะเวลาดำเนินการตามแผน ศาลอาจมีคำสั่งให้ดำเนินการฟื้นฟูกิจการต่อไปภายในระยะเวลาตามแผน ถ้าในระหว่างนั้น

⁷¹ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/48 วรรค 4 ประกอบมาตรา 90/54.

⁷² พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/58 ประกอบมาตรา 90/48 วรรค 4.

⁷³ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/68.

⁷⁴ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/74.

⁷⁵ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/26 ประกอบมาตรา 90/27.

⁷⁶ สุธีร์ ศุภนิตย์. เล่มเดิม. หน้า 253.

⁷⁷ แผนผังกระบวนการฟื้นฟูกิจการ หน้า 210.

⁷⁸ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/70 วรรค 1.

ระยะเวลาดำเนินการตามแผนสิ้นสุดลงแล้ว จะเป็นที่เห็นได้ชัดว่าแผน ได้ดำเนินการมาใกล้จะสำเร็จแล้ว ศาลจะขยายระยะเวลาดำเนินการตามแผนต่อไปอีกตามควร แก่กรณีก็ได้ แต่ถ้าศาลเห็นว่า การดำเนินการตามแผนนั้นไม่อาจสำเร็จได้

3. เมื่อระยะเวลาดำเนินการตามแผนสิ้นสุดลงและการฟื้นฟูกิจการไม่เป็นผลสำเร็จตามแผน⁷⁹

4.1.5.2 ผลของคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ⁸⁰

1. ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้สินทั้งปวงซึ่งอาจชำระหนี้ ในคดีฟื้นฟูกิจการได้ เว้นแต่ หนี้ซึ่งเจ้าหนี้ที่อาจชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการจะได้ชำระหนี้ไว้แล้ว ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ช่วง คือ

1) ช่วงแรก มูลหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาล มีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ และมูลหนี้ที่เกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการจนถึงวันที่ศาล มีคำสั่งตั้งผู้ทำแผน

2) ช่วงที่สอง มูลหนี้ที่เกิดขึ้นภายหลังจากวันที่ศาล มีคำสั่งตั้งผู้ทำแผน จนถึงก่อนที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน

3) ช่วงที่สาม มูลหนี้ที่เกิดขึ้นภายหลังจากที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน เมื่อแผนฟื้นฟูกิจการมิได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น⁸¹

ในกรณีดังกล่าวข้างต้นหากมูลหนี้เกิดขึ้นในช่วงที่ 1 และ 2 ต่อมาศาลมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ ลูกหนี้ก็ต้องรับผิดชอบเจ้าหนี้ต่อไปตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบของบุคคลในทางแพ่ง แต่หากเป็นมูลหนี้ที่เกิดขึ้นในช่วงที่ 3 แล้วหากศาลมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการลูกหนี้ก็ต้องผูกพันชำระหนี้ที่กำหนดไว้ในแผนฟื้นฟูกิจการเท่านั้น เจ้าหนี้ทั้งหลายของลูกหนี้ที่ไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีฟื้นฟูกิจการ ภายในระยะเวลา ที่กฎหมายกำหนดไว้ไม่ว่าการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้จะสำเร็จตามแผนหรือไม่ก็ตาม ลูกหนี้ย่อมหลุดพ้นจากหนี้ดังกล่าว⁸² ส่วนบุคคลอื่นที่ต้องร่วมรับผิดชอบกับลูกหนี้จะต้องรับผิดชอบเจ้าหนี้อย่างไร ย่อมเป็นไปตามกฎหมายต่างๆ ซึ่งว่าด้วยความรับผิดชอบของบุคคลในทางแพ่ง⁸³ ทั้งนี้ ไม่ยอม ไม่กระทบสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันในอันที่จะบังคับชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน⁸⁴

⁷⁹ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/70 วรรค 2.

⁸⁰ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/75.

⁸¹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7031/2546.

⁸² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4814/2550.

⁸³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3318/2545.

⁸⁴ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/28.

2. ผู้บริหารของลูกหนี้กลับมาใช้อำนาจบริหารจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้อีกครั้ง เมื่อปรากฏว่าผู้บริหารของลูกหนี้ยังไม่เข้าไปจัดการกิจการและทรัพย์สิน ของลูกหนี้ ให้ผู้บริหารแผน ผู้บริหารแผนชั่วคราวหรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แล้วแต่กรณี มีอำนาจจัดการ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของลูกหนี้ตามควรแก่พฤติการณ์ จนกว่าผู้บริหารของลูกหนี้จะเข้าจัดการ กิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ ซึ่งเทียบเคียงได้กับหลักในเรื่องตัวการตัวแทนเมื่อสัญญาตัวแทน ระบุถึง⁸⁵

3. ผู้ถือหุ้นของลูกหนี้กลับมามีสิทธิตามกฎหมายต่อไป

4. คำตอบแทนของผู้บริหารชั่วคราว ผู้ทำแผน ผู้บริหารแผน ผู้บริหารแผน ชั่วคราวและหนี้ซึ่งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ผู้บริหารชั่วคราว ผู้ทำแผน ผู้บริหารแผนหรือผู้บริหาร แผนชั่วคราวก่อนขึ้น เพื่อประโยชน์ในการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ยกเว้นหนี้ละเมิด เป็นหนี้บุริมสิทธิ เหนือทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้โดยให้อยู่ในลำดับเดียวกับบุริมสิทธิลำดับที่ 1 ตามมาตรา 253 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

4.1.5.3 คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาด⁸⁶

1. กรณีที่ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด ในคดีฟื้นฟูกิจการ ได้แก่⁸⁷

1) กรณีที่ผู้บริหารแผนพ้นจากตำแหน่งและ มีการประชุมเจ้าหนี้เพื่อเลือก ผู้บริหารแผนแล้ว 2 ครั้ง แต่ไม่อาจมีมติเลือกผู้บริหารแผนคนใหม่ ได้และศาลเห็นสมควรให้ลูกหนี้ ล้มละลาย⁸⁸

2) กรณีที่ระยะเวลาดำเนินการตามแผนสิ้นสุดลงแต่ การฟื้นฟูกิจการยังไม่เป็นผลสำเร็จตามแผน เมื่อศาลพิจารณาแล้วเห็นสมควรให้ลูกหนี้ล้มละลาย⁸⁹

2. ผลภายหลังที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาด⁹⁰

การที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด เป็นการปรับเปลี่ยนกระบวนการฟื้นฟู กิจการไปสู่การชำระบัญชีโดยกฎหมายล้มละลาย⁹¹ ซึ่งเป็นจุดเกาะเกี่ยวระหว่างกฎหมายฟื้นฟู

⁸⁵ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 828.

⁸⁶ แผนผังกระบวนการฟื้นฟูกิจการ หน้า 210.

⁸⁷ เอื้อน ขุนแก้ว, เล่มเดิม, หน้า 259 - 260.

⁸⁸ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/68 วรรค 3.

⁸⁹ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/70 วรรค 2.

⁹⁰ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/77.

⁹¹ วิศิษฐ์ วิศิษฐ์สรอรรถ, เล่มเดิม, หน้า 107.

กิจการและกฎหมายล้มละลาย ในการดำเนินการจัดการเกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สินในกองทรัพย์สินของลูกหนี้ต่อไปเพื่อนำไปสู่การชำระบัญชี โดยกฎหมายถือว่าวันที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการไว้พิจารณาเป็นวันที่มีการขอให้ลูกหนี้ล้มละลายซึ่งก็คือการฟ้องคดีล้มละลายอันเป็นจุดเริ่มต้นของการชำระบัญชีภายใต้กฎหมายล้มละลาย

โดยเจ้าหนี้ซึ่งมีสิทธิได้รับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการรวมทั้งเจ้าหนี้ในหนี้อื่นหรือเจ้าหนี้กลุ่มใหม่ ที่อาจขอรับชำระหนี้ได้จากมูลหนี้เงินที่ได้เกิดขึ้นตั้งแต่ศาลได้มีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและภายหลังจากนั้น ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ภายในกำหนดเวลา 2 เดือนนับแต่วันที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์โฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ในราชกิจจานุเบกษาและในหนังสือพิมพ์รายวันไม่น้อยกว่า 1 ฉบับ⁹² แล้วดำเนินการนัดตรวจ คำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ทั้งหลายที่เข้าสู่กระบวนการล้มละลาย⁹³ และกำหนดนัดประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรก⁹⁴ และรายงานศาลให้พิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย โดยวิธีการนำทรัพย์สินในกองทรัพย์สินของลูกหนี้ที่รวบรวมได้มาออกขายทอดตลาดหรือโดยวิธีอื่น นำเงินที่ได้มาแบ่งชำระหนี้ให้ แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายในคดีล้มละลายอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันต่อไป

4.2 เปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายในการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของไทยกับต่างประเทศ

4.2.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

การฟื้นฟูกิจการของสหรัฐอเมริกาเริ่มโดยการเสนอคำขอต่อศาล การยื่นคำขอดังกล่าวอาจเป็นการยื่นคำร้องขอโดยความสมัครใจของลูกหนี้ (Voluntary Petition) หรืออาจเป็นการฟื้นฟูกิจการโดยไม่สมัครใจซึ่งเป็นการยื่นคำขอโดยเจ้าหนี้ (Involuntary Petition) ลูกหนี้ต้องเป็นบุคคลโดยหมายรวมถึงบุคคลธรรมดา ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด หรือกิจการที่มีลักษณะเป็นนิติบุคคล แต่ไม่รวมถึงหน่วยงานของรัฐบาล กิจการเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ และองค์กรที่ไม่ประกอบกิจการ อีกทั้งลูกหนี้ต้องไม่เป็นนายหน้าค้าหุ้นหรือนายหน้าซื้อขายสินค้า⁹⁵ ลูกหนี้ต้องยื่นคำขอฟื้นฟูกิจการด้วยเจตนาสุจริต (Good Faith) และไม่มีวัตถุประสงค์อื่นใดในการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ ตามกฎหมายล้มละลายของสหรัฐอเมริกาทุกคดีอาจถูกยกฟ้องได้ หากมีสาเหตุ และเป็นกรณีเดียวที่บุคคลอื่นนอกจากผู้ร้องจะยื่นขอให้ยกฟ้องได้ การยกฟ้องโดยมีสาเหตุกำหนดให้ต้องมีการบอกกล่าวและพิจารณาคดี ส่วนปัจจัยที่ศาลใช้พิจารณาในการยกฟ้องได้แก่

⁹² พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 27 ประกอบมาตรา 91.

⁹³ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 104 - 108.

⁹⁴ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 31.

⁹⁵ 11 U.S.C. Section 101. Definitions (41) and Section 109.

ความบกพร่องในคดีล้มละลาย เช่นการฟ้องคดีโดยไม่เหมาะสม การฉ้อฉล หรือความล่าช้าในการดำเนินการขบวนพิจารณาโดยลูกหนี้ หรือลูกหนี้ไม่ให้ความร่วมมือ หรือลูกหนี้ไม่สามารถยื่นแผนการชำระหนี้หรือไม่สามารถชำระหนี้ตามแผนได้ เจ้าหนี้อาจยื่นคำร้องขอให้ยกฟ้อง หากลูกหนี้ไม่สามารถปฏิบัติตามการชำระหนี้ตามแผนได้ เป็นต้น การยกฟ้องคดีล้มละลายโดยหลักแล้วไม่ตัดสิทธิลูกหนี้ ในการฟ้องคดีล้มละลายใหม่แต่เพื่อป้องกันการยื่นฟ้องซ้ำซ้อนหลายครั้ง สภา Congress จึงได้บัญญัติ Section 109 (g) ขึ้นโดยผลของการยกฟ้อง (Consequences of dismissal) ห้ามลูกหนี้บุคคลธรรมดาและครอบครัว ยื่นฟ้องคดีล้มละลายภายใน 180 วันนับจากวันที่ศาลยกฟ้อง ในกรณีที่ลูกหนี้ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาลหรือขาดนัดพิจารณาหรือลูกหนี้อ่อนฟ้องภายหลังจากเจ้าหนี้ยื่นคำร้องให้ยกเลิกสถานะพักการชำระหนี้ Section นี้ถูกบัญญัติขึ้นเพื่อป้องกันลูกหนี้มิให้ยื่นขอล้มละลายทุกครั้งที่เจ้าหนี้มีประกันจะบังคับชำระหนี้จากหลักประกัน

4.2.1.1 เงื่อนไขในการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ครั้งที่ 2

เมื่อพิจารณาการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ครั้งที่ 2 ของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีการกำหนดเงื่อนไขในการเข้าสู่กระบวนการไว้อย่างชัดเจนในกรณีที่ศาลยกฟ้องลูกหนี้ในคดีล้มละลาย เพื่อเป็นการป้องกันการใช้สิทธิโดยไม่สุจริตของลูกหนี้ในการอาศัยสถานะพักการชำระ เป็นเกาะคุ้มกันมิให้ถูกบังคับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหนี้ มีประกันหรือเจ้าหนี้ไม่มีประกันก็ตาม ซึ่งแตกต่างจากประเทศไทยที่พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ไม่ได้กำหนดเงื่อนไขดังกล่าวไว้ เพียงแต่ระบุข้อจำกัดในการจะยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการไว้ 2 กรณี กล่าวคือ (1) ศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด (2) ศาลหรือ นายทะเบียนมีคำสั่งให้เลิกหรือเพิกถอนทะเบียนนิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้ หรือมีการจดทะเบียน เลิกนิติบุคคลนั้น หรือนิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้ต้องเลิกกันด้วยเหตุอื่น ทั้งนี้ไม่ว่าการชำบัญชี ของนิติบุคคลดังกล่าวจะเสร็จแล้วหรือไม่⁹⁶ ลูกหนี้หรือเจ้าหนี้ซึ่งมีสิทธิยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการลูกหนี้⁹⁷ จะยื่นคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการลูกหนี้ไม่ได้ เมื่อพิจารณาแล้วหากนำเงื่อนไขในการ ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของประเทศสหรัฐอเมริกา 11 U.S.C. Section 109 (g) มาเพิ่มเติม ในบทบัญญัติของพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ของประเทศไทยแล้ว ในกรณีที่ ลูกหนี้ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการเพื่อเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการครั้งที่ 2 ภายหลังจากที่ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งยกคำร้องขอ กล่าวคือ ห้ามมิให้ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการภายใน 180 วัน นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งยกคำร้อง ซึ่งเป็นการป้องกันการใช้ช่องทางทางกฎหมายของลูกหนี้ หรือเจ้าหนี้ที่ไม่สุจริตอาศัยช่องทางในการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการเพื่อให้ได้รับการคุ้มครอง ทางกฎหมายจากสถานะพักการชำระหนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้

⁹⁶ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 มาตรา 90/5.

⁹⁷ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 มาตรา 90/4.

หลุดพ้นจากการเร่งรัดหนี้สินของเจ้าหนี้ หรือประวิงเวลาหรือยืดระยะเวลาในการชำระหนี้ออกไปชั่วระยะเวลาหนึ่ง ทั้งๆ ที่ไม่มีเจตนาที่จะฟื้นฟูกิจการบริษัทลูกหนี้อย่างแท้จริง ซึ่งอาจทำให้เจ้าหนี้ที่ถูกจำกัดสิทธิภายใต้ สภาวะพักการชำระหนี้ได้รับความเสียหายได้

อีกทั้งเมื่อเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 หมวด 1 กระบวนพิจารณาดังแต่ขอให้ล้มละลายจนถึงปลดจากล้มละลาย ส่วนที่ 8 การประนอมหนี้ภายหลังล้มละลาย ก็มีบทบัญญัติเกี่ยวกับเงื่อนไขการเสนอคำขอประนอมหนี้ภายหลังจากลูกหนี้ล้มละลายครั้งที่ 2 เช่นเดียวกันกับ 11 U.S.C. Section 109 (g) ซึ่งวางหลักไว้ว่า ถ้าลูกหนี้ได้เคยขอประนอมหนี้ไม่เป็นผลมาแล้ว ห้ามมิให้ลูกหนี้ขอประนอมหนี้ภายในกำหนดเวลาสามเดือนนับแต่วันที่ การประนอมหนี้ครั้งสุดท้ายไม่เป็นผล⁹⁸ ซึ่งหมายความว่ากรณีที่ลูกหนี้มีความประสงค์ ยื่นคำขอประนอมหนี้ภายหลังจากล้มละลายต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ โดยเสนอวิธีชำระหนี้ แต่เพียงบางส่วนหรือโดยวิธีอื่น ต่อมาเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์กำหนดนัดประชุมเจ้าหนี้ครั้งอื่น เพื่อพิจารณาคำขอประนอมหนี้ภายหลังลูกหนี้ล้มละลาย แต่ปรากฏว่าบรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายที่ยื่นคำขอรับชำระหนี้จากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีดังกล่าว มาร่วมประชุมแต่ไม่ลงมติประการใดก็ดี หรือเจ้าหนี้ทราบกำหนดนัดประชุมเจ้าหนี้ครั้งอื่นโดยชอบแล้ว แต่ไม่มีเจ้าหนี้ไปร่วมประชุมก็ดี หรือการประนอมหนี้ดังกล่าวไม่ได้รับความเห็นชอบจากศาลก็ดี ถือว่าลูกหนี้ประนอมหนี้ภายหลังจากล้มละลายไม่ประสบผลสำเร็จ กฎหมายได้วางเงื่อนไขของระยะเวลาในการที่ลูกหนี้จะยื่นคำขอประนอมหนี้ภายหลังจากล้มละลายอีกเป็นครั้งที่ 2 ต้องทิ้งระยะห่างจากวันที่ประนอมหนี้ไม่เป็นผลสำเร็จเป็นเวลา 3 เดือนหรือ 90 วัน จึงจะยื่นคำขอประนอมหนี้ภายหลังจากล้มละลายครั้งที่ 2 หรือครั้งต่อไปได้ มิฉะนั้นแล้ว หากลูกหนี้ยังคงยื่นคำขอประนอมหนี้ภายหลังจากล้มละลายต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อีก ภายในระยะเวลาที่ใกล้เคียงกันกับวันที่ลูกหนี้ประนอมหนี้ภายหลังจากล้มละลายไม่ประสบผลสำเร็จย่อมเป็นการต้องห้ามโดยชัดแจ้งตามกฎหมายชอบที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะไม่รับคำขอประนอมหนี้ภายหลังจากล้มละลายของลูกหนี้ไว้พิจารณาเพื่อกำหนดนัดประชุมเจ้าหนี้ครั้งอื่นได้ เมื่อพิเคราะห์แล้วการนำ 11 U.S.C. Section 109 (g) มาเพิ่มเติมเป็นเงื่อนไขของระยะเวลาในกรณีที่ลูกหนี้ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการครั้งที่ 2 ของประเทศไทยจึงมีความเหมาะสมเป็นอย่างยิ่งในการจำกัดสิทธิลูกหนี้หรือเจ้าหนี้ในการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ

4.2.1.2 หลักเกณฑ์ในการขออนุญาตฟ้องคดีล้มละลาย

การถอนฟ้อง (Voluntary Dismissal) สิทธิของลูกหนี้ในการขออนุญาตฟ้องคดีล้มละลายไม่ใช่สิทธิเด็ดขาดตาม Chapter 7 และ Chapter 11 หรือภายใต้หมวดอื่นที่ Chapter 7 หรือ Chapter 11 ให้นำมาใช้ เว้นแต่ลูกหนี้จะแสดงเหตุผลอันสมควรแก่ศาลได้ ซึ่งการกำหนดให้ลูกหนี้แสดง

⁹⁸ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 มาตรา 63.

เหตุผลในการถอนฟ้อง เป็นการป้องกันไม่ให้ลูกหนี้ใช้กระบวนการล้มละลายเพื่อวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากที่กฎหมายได้กำหนดไว้

ซึ่งหลักเกณฑ์ที่ศาลจะอนุญาตให้ลูกหนี้ถอนฟ้องคดีล้มละลาย (Voluntary Dismissal) ได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับเหตุผลดังต่อไปนี้⁹⁹

1. ได้รับความยินยอมจากเจ้าหนี้ทุกรายหรือไม่
2. ลูกหนี้กระทำการโดยสุจริตหรือไม่ (debtor is acting in good faith)
3. การถอนฟ้องก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการชำระหนี้หรือไม่
4. การถอนฟ้องทำให้ต้องจัดลำดับหนี้ใหม่หรือไม่ (priorities)
5. มีกระบวนการอื่นซึ่งจัดการการชำระเงินตามข้อเรียกร้องได้หรือไม่
6. มีคำร้องคัดค้านการปลดหนี้ คำร้องคัดค้านการยกเว้น หรือบุริมสิทธิอยู่ในระหว่างการพิจารณาหรือไม่

การพิจารณาหรือไม่

เมื่อพิจารณา 11 U.S.C. Section 707 (a) และคดี Susan Glenn Hopper จะทำให้ได้หลักเกณฑ์ในการที่ศาลล้มละลายของสหรัฐอเมริกาใช้ในการพิจารณาคำร้องขอ ถอนฟ้องของลูกหนี้ มิใช่ว่าหากลูกหนี้ยื่นคำร้องขอถอนฟ้องคดีล้มละลายแล้ว ศาลจะอนุญาตให้ตามที่ขอทุกกรณี ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายล้มละลายในส่วนการฟื้นฟูกิจการของประเทศไทย มาตรา 90/8 พิจารณาแล้วเห็นว่ากฎหมายล้มละลายของอเมริกามีหลักเกณฑ์ในการป้องกันที่จะไม่ให้ลูกหนี้ถอนคำร้องในคดีล้มละลายได้ดีกว่าประเทศไทย เนื่องจากศาลจะพิจารณาถึงความสุจริตของลูกหนี้ ความเสียหายของเจ้าหนี้ที่ได้รับจากการถอนคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ การผลการพิสูจน์การขอถอนฟ้องให้แก่ลูกหนี้โดยให้ลูกหนี้แสดงถึงเหตุจำเป็นในการถอนฟ้อง จะเห็นได้ว่าศาลมิได้พิจารณาแต่ตัวบทกฎหมายเท่านั้น ในการพิจารณาถึงเหตุอันสมควรในการขอถอนฟ้องด้วย

4.2.1.3 การบังคับใช้สถานะพักการชำระหนี้ (Applicability of Automatic Stay)

การบังคับใช้สถานะพักการชำระหนี้ (Applicability of Automatic Stay) ตาม Bankruptcy Abuse Prevention and Consumer Act of 2005 (BAPCPA) เพื่อเป็นการป้องกันการฟ้องคดีล้มละลายที่มีขอบ Bankruptcy Abuse Prevention and Consumer Act of 2005 (BAPCPA) ได้จำกัดและจัดสถานะการพักชำระหนี้ในการฟ้องคดีล้มละลายต่อเนื่อง ถ้ามีคดีที่กำลังพิจารณาหรือถูกยกฟ้องภายในหนึ่งปีก่อนฟ้อง สถานะการพักชำระหนี้สิ้นสุดเมื่อพ้น 30 วันนับจากวันฟ้องคดีเท่านั้น เว้นแต่จะได้อำนาจต่อให้ศาลขยายสถานะพักการชำระหนี้ ถ้าคำร้องถูก ยกฟ้องครั้งที่ 3 ภายในหนึ่งปี

⁹⁹ In re Susan Glenn Hopper, voluntary dismissal of Chapter 7 case sought by debtor under 707 (a).

การฟ้องคดีครั้งแรกไม่มีผลให้เกิดสถานะการพักชำระหนี้ขึ้น เว้นแต่จะแสดงต่อศาลให้เห็นเป็นอย่างอื่น ซึ่งการขยายหรือการร้องขอต่อศาลให้สถานะพักการชำระหนี้มีผลนั้นต้องแจ้งต่อเจ้าหนี้และศาลภายใน 30 วันนับแต่วันฟ้อง เมื่อลูกหนี้แถลงต่อศาลว่าการฟ้องคดีใหม่เป็นไปโดยสุจริตและชอบด้วยกฎหมาย (Good faith and not abusive) อีกทั้งคำฟ้องต้องสำเนาแก่เจ้าหนี้ทั้งหลายของลูกหนี้ ซึ่งลูกหนี้มีความประสงค์ให้สถานะพักการชำระหนี้มีผล และต้องแสดงเหตุผลว่าเหตุใดการฟ้องคดีล้มละลายดังกล่าวจึงมิได้เป็นไปโดยทุจริต (Bad faith) อันเป็นการปลักภาระการพิสูจน์ในการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการลูกหนี้ในคดีล้มละลายที่ต้องการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการครั้งที่ 2 หรือครั้งต่อไป เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายล้มละลาย ในส่วนการฟื้นฟูกิจการของประเทศไทยตามมาตรา 90/12 พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 เมื่อยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการสถานะพักการชำระหนี้จะเกิดขึ้นทันทีที่ผู้พิพากษาศาลล้มละลายกลางสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการไว้พิจารณาแล้ว เห็นว่ากฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกา มีหลักกฎหมายในการบังคับใช้สถานะพักการชำระหนี้ กฎหมายล้มละลาย หมวด 3/1 กระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการลูกหนี้ของไทยไม่ได้บัญญัติเงื่อนไขในเรื่องการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการลูกหนี้ไว้ทำให้ลูกหนี้บางรายที่ไม่สุจริตหรือกรณีที่ลูกหนี้ร่วมมือกับเจ้าหนี้บางราย โดยทุจริตเพื่ออาศัยประโยชน์ที่ได้รับการคุ้มครองจากสถานะพักการชำระหนี้ โดยอาจเคยเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการลูกหนี้มาแล้วแต่ไม่สำเร็จ ก็อาศัยช่องทางดังกล่าว ร้องขอฟื้นฟูกิจการลูกหนี้อีก ทำให้บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายเสียหายไม่สามารถฟ้องลูกหนี้หรือ บังคับคดีกับทรัพย์สินของลูกหนี้ไม่ว่าคดีแพ่งหรือคดีล้มละลายได้

สถานะพักชำระหนี้ เป็นเสมือนคำสั่งของศาลที่กำหนดให้กระบวนการบังคับชำระหนี้ที่มีต่อลูกหนี้ทุกอย่างระงับลง แต่มีข้อยกเว้นก็คือการผ่อนปรนลูกหนี้จากกระบวนการเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ โดยยื่นฟ้องคดีล้มละลายต่อเจ้าพนักงานในคดีล้มละลาย กฎหมายนี้จำกัดการคุ้มครองสถานะการพักชำระหนี้ในการฟ้องคดีครั้งแรก โดย Section 362 (c) (3) บัญญัติให้หากลูกหนี้ฟ้องคดีตาม Chapter 7 Chapter 11 หรือ Chapter 13 ภายในหนึ่งปีนับแต่ที่ ถูกศาลยกคำร้องครั้งก่อนสถานะพักชำระหนี้ในปัจจุบันจะสิ้นสุดเมื่อพ้น 30 วันนับจากวันฟ้องคดี เว้นแต่ลูกหนี้หรือคู่ความที่เกี่ยวข้องจะยื่นคำร้องและแสดงว่าคดีปัจจุบันฟ้องคดีโดยสุจริตต่อเจ้าหนี้ที่ถูกจำกัดสิทธิโดยสถานะพักการชำระหนี้ ถ้าคดีปัจจุบันได้ถูกฟ้องเป็นครั้งที่ 3 ในหนึ่งปี สถานะพักการชำระหนี้จะไม่มีผล เว้นแต่ลูกหนี้หรือคู่ความที่มีส่วนได้เสียยื่นคำร้องให้มีสถานะพักการชำระหนี้ โดยแสดงว่าการฟ้องครั้งที่สามนั้นสุจริตต่อเจ้าหนี้ที่ถูกจำกัดสิทธิโดยสถานะ พักการชำระหนี้

บทบัญญัตินี้ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าการฟ้องคดีครั้งแรกไม่สุจริตและ ให้คู่ความ (ส่วนมากเป็นลูกหนี้) ที่กล่าวอ้างสถานะพักการชำระหนี้มีผลขึ้น เพื่อโต้แย้ง ข้อสันนิษฐานดังกล่าว

ด้วยพยานหลักฐานที่ชัดเจนและน่าเชื่อถือ แต่มีข้อยกเว้นใน Section 362 (i) ซึ่งกำหนดว่าข้อสันนิษฐานว่าการฟ้องคดีไม่สุจริตไม่นำมาใช้ในการฟ้องคดีต่อเนื่อง (Subsequent) หากคดีก่อนถูกหนีถูกยกคำฟ้องเพราะมีการจัดทำแผนชำระหนี้คืน (Due to the creation of a debt repayment plan)

บทบัญญัตินี้เป็นการปลุกการระการพิสูจน์ให้ลูกหนี้ที่จะเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 ที่สุจริต โดยได้รับผลจากสถานะพักการชำระหนี้ (Automatic Stay) ซึ่งเป็นการสร้างขั้นตอนให้ลูกหนี้หรือเจ้าหนี้ต้องกระทำก่อนเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการอีกครั้งภายในระยะเวลาใกล้เคียงกัน โดยให้ศาลพิจารณาก่อนที่จะได้รับประโยชน์จากสถานะพักการชำระหนี้ เมื่อเทียบกับประเทศไทยแล้ว ไม่มีบทบัญญัติเงื่อนไขการได้รับประโยชน์จากสถานะพักการชำระหนี้เมื่อเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการครั้งที่ 2 หรือครั้งต่อไป หากนำบทบัญญัตินี้มาบังคับใช้กับพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 แล้วจะช่วยลดปัญหาในทางปฏิบัติที่ลูกหนี้หรือเจ้าหนี้เพียงแต่ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการซ้ำซ้อนภายในระยะเวลาใกล้เคียงกัน เพื่อหวังเพียงผลของสถานะพักการชำระหนี้ในการประวิงเวลามิให้เจ้าหนี้มีประกันหรือเจ้าหนี้สามัญของลูกหนี้บังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินของลูกหนี้

4.2.2 ประเทศอังกฤษ

การฟื้นฟูกิจการของประเทศไทยเริ่มต้นด้วยการเสนอคำขอให้ฟื้นฟูกิจการอาจเสนอโดยลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด โดยคณะกรรมการของบริษัทลูกหนี้หรือเจ้าหนี้ โดยหากเป็นการเสนอคำขอในช่วงเวลาที่ลูกหนี้อยู่ภายใต้ข้อตกลงการจัดการทรัพย์สินโดยสมัครใจ (Voluntary Arrangement) แล้วบุคคลผู้ทำหน้าที่จัดการทรัพย์สินและกิจการของลูกหนี้ภายใต้ข้อตกลงดังกล่าวก็สามารถยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการได้เช่นกันโดยการยื่นคำขอของบุคคลดังกล่าวถือว่าเป็นการยื่นคำขอฟื้นฟูกิจการโดยลูกหนี้ การเสนอคำขอฟื้นฟูกิจการต่อศาลจะมีผลทำให้เกิดข้อจำกัดสิทธิแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องต่างๆ ได้แก่เจ้าหนี้ เจ้าของทรัพย์สินและลูกหนี้ในการกระทำการใดๆ ที่จะกระทบต่อการดำเนินธุรกิจของลูกหนี้โดยห้ามดำเนินการชำระบัญชีลูกหนี้เพื่อเลิกกิจการไม่ว่าจะโดยมติของที่ประชุมผู้ถือหุ้นหรือโดยคำสั่งศาลห้ามเจ้าหนี้ มีประกันบังคับชำระหนี้เนื่องจากทรัพย์สินของลูกหนี้ ห้ามเจ้าของทรัพย์สินเรียกคืนสินค้าที่อยู่ในความครอบครองของลูกหนี้ภายใต้ข้อตกลงสงวนสิทธิ นอกจากนี้ยังห้ามการดำเนินการใดๆ ในทางกฎหมาย ห้ามบังคับคดี หรือดำเนินการใดๆ ที่กระทบต่อลูกหนี้ หรือทรัพย์สินของลูกหนี้ทั้งนี้เว้นแต่ศาลที่รับคำขอฟื้นฟูกิจการไว้พิจารณานั้นจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

4.2.2.1 หลักเกณฑ์การเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ

เมื่อพิจารณาการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ตามที่ Insolvency Act 1986 กำหนด ซึ่งได้แก่ บริษัทจำกัด แต่ไม่รวมถึงบริษัทที่อยู่ระหว่างชำระบัญชี หรือเป็นบริษัทประกันภัย ภายใต้พระราชบัญญัติประกันภัย ค.ศ. 1982 หรือสถาบันการเงินภายใต้พระราชบัญญัติธนาคาร ค.ศ. 1987 จะเห็นได้ว่ากฎหมายฟื้นฟูกิจการของประเทศไทยที่สามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้จำกัดเฉพาะนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัดเท่านั้น ซึ่งแตกต่างจากประเทศไทยตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ที่กำหนดให้ลูกหนี้ที่สามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้ได้แก่ บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด หรือนิติบุคคลอื่นตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง¹⁰⁰

เมื่อศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าลูกหนี้เป็นผู้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ หรือมีโอกาสที่จะตกเป็นผู้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ และการอนุญาตให้ฟื้นฟูกิจการนั้นจะทำให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ในข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้¹⁰¹

(1) การฟื้นฟูกิจการจะทำให้การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนสามารถดำเนินต่อไปได้

(2) การฟื้นฟูกิจการจะทำให้เกิดประโยชน์ในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้มากกว่าการชำระบัญชี

(3) เกิดการแบ่งชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้มีประกันหรือเจ้าหนี้ผู้มีบุริมสิทธิ

อย่างไรก็ตามแม้ว่าคำขอฟื้นฟูกิจการจะเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้ก็เป็นดุลพินิจของศาลที่จะอนุญาตให้ฟื้นฟูกิจการหรือไม่ก็ได้ กรณีที่ศาลจะมีคำสั่งอนุญาตให้ฟื้นฟูกิจการตามคำขอ ซึ่งเรียกว่า Administration Order คำสั่งดังกล่าวมีผลให้ข้อจำกัดต่างๆ ที่เกิดขึ้นในขณะที่มีการยื่นคำขอนั้นยังคงมีผลอยู่ต่อไป โดยห้ามลูกหนี้มีมติชำระบัญชีเพื่อเลิกกิจการ ห้ามศาลมีคำสั่งเลิกกิจการลูกหนี้ ห้ามผู้ถือหุ้นที่มีหลักประกันแบบลอย (Floating Charge) แต่งตั้งผู้ทำหน้าที่จัดการทรัพย์สิน (Administrative Receiver) ห้ามบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินของลูกหนี้ที่เป็นหลักประกัน หรือห้ามเจ้าของทรัพย์สินการค้าเรียกคืนสินค้า และห้ามดำเนินกระบวนการใดๆ ทางกฎหมาย ห้ามบังคับคดีหรือกระทำการใดๆ ที่กระทบต่อลูกหนี้หรือทรัพย์สินของลูกหนี้ เว้นแต่จะได้รับความยินยอมหรือได้รับอนุญาตจากผู้บริหาร (Administrator) หรือจากศาลที่มีคำสั่งอนุญาตให้ฟื้นฟูกิจการ¹⁰²

¹⁰⁰ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 มาตรา 90/1.

¹⁰¹ Insolvency Act 1986, schedule B 1 paragraph 11 and 3.

¹⁰² Insolvency Act 1986, schedule B 1 paragraph 42, 43.

เมื่อเปรียบเทียบกับหลักเกณฑ์ในการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ ตามมาตรา 90/3 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483¹⁰³ นอกจากกฎหมายจะได้กำหนดจำนวนหนี้ขั้นต่ำ ของลูกหนี้ที่จะเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้ไว้ หลักเกณฑ์ที่ศาลล้มละลายกลางจะพิจารณา ตั้งคำร้องขอฟื้นฟูกิจการลูกหนี้ มาจากถ้อยคำในคำฟ้องที่ว่า “มีเหตุอันสมควรและมีช่องทาง ที่จะฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้” ตามแนวคำพิพากษาของศาลฎีกา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6858/2546 เมื่อธุรกิจของลูกหนี้มีโครงสร้างพื้นฐานที่ดี สาเหตุที่ลูกหนี้ประสบปัญหาทางการเงินมาจากวิกฤติทางเศรษฐกิจและการชะงักงันของธุรกิจ อสังหาริมทรัพย์และอุตสาหกรรมก่อสร้าง อันถือว่าเป็นปัจจัยภายนอก การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ เป็นวิธีการที่จะทำให้สามารถรักษาสถานะทางธุรกิจให้ดำเนินการต่อไปได้ ทั้งสามารถจะรักษาการจ้างงานจำนวนมากไว้ กรณีจึงมีเหตุสมควรที่จะฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ และได้ความว่ากิจการของลูกหนี้ยังสามารถดำเนินการต่อไปได้ โดยการปรับโครงสร้างทางการเงินทั้งในการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ ได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหนี้ ธนาคาร และสถาบันการเงินต่างๆ กรณีจึงมีช่องทางที่จะฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8428/2544 กรณีมีเหตุอันสมควรและมีช่องทาง ที่จะฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้หรือไม่ เห็นว่าในการฟื้นฟูกิจการนั้นมิวัตถุประสงค์เพื่อให้กิจการ ของลูกหนี้ซึ่งประสบปัญหาสภาพคล่องทางการเงินชั่วคราวได้มีโอกาสฟื้นฟูกิจการหรือปรับโครงสร้างกิจการของลูกหนี้ เพื่อให้กิจการของลูกหนี้กลับคืนสู่สภาพที่สามารถดำเนินการตามปกติต่อไปได้ คดีนี้ข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติในชั้นนี้ว่า ลูกหนี้เป็นเจ้าของกิจการและโรงงานผลิตกระดาษและกล่องกระดาษ ลูกหนี้ให้ผู้คัดค้านที่ 2 เข้าโรงงานดังกล่าวมีกำหนด 3 ปี ขณะยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ สัญญาเช่ายังไม่ครบกำหนดผู้คัดค้านที่ 2 เป็นผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในทรัพย์สินที่เช่า เช่นนี้เมื่อลูกหนี้มีกิจการเฉพาะ โรงงานผลิตกระดาษและผลิตกล่องกระดาษดังกล่าว แต่โรงงานดังกล่าวอยู่ระหว่างสัญญาเช่ากับผู้คัดค้านที่ 2 ผู้คัดค้านที่ 2 จึงเป็น ผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในโรงงานดังกล่าวในขณะที่ยื่นคำร้องขอ ลูกหนี้ยังไม่อาจปรับปรุงฟื้นฟูกิจการในการประกอบกิจการโรงงานดังกล่าวได้ ทั้งการให้เช่าโรงงานของลูกหนี้ก็ปรากฏ ว่ามีสัญญาเช่าเพียงรายเดียวคือสัญญาเช่าระหว่างลูกหนี้กับผู้คัดค้านที่ 2 เท่านั้น ซึ่งมีกำหนดค่าเช่าแน่นอน หากกรณีลูกหนี้ประกอบกิจการทำเป็นธุรกิจในการให้เช่าทรัพย์สิน อันจะต้องมีการจัดการบริหารดำเนินงานในทาง

¹⁰³ เมื่อลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวและเป็นหนี้เจ้าหนี้คนเดียว หรือหลายคนรวมกันเป็นจำนวนแน่นอน ไม่น้อยกว่าสิบล้านบาท ไม่ว่าหนี้ นั้นจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม ถ้ามีเหตุอันสมควรและมีช่องทางที่จะฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ บุคคลตาม มาตรา 90/4 อาจยื่นคำร้อง ขอสืบถามหนี้ให้มีการฟื้นฟูกิจการได้

ธุรกิจการค้าแต่อย่างใด กรณีจึงไม่มีเหตุอันสมควรและมีช่องทาง ที่จะฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ตาม พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/10

เมื่อพิจารณาจากข้อกฎหมายตามคำพิพากษาที่ศาลฎีกาได้วางแนวบรรทัดฐานไว้ ดังกล่าวข้างต้นแล้ว จะเห็นได้ว่าเหตุอันสมควรและมีช่องทางที่จะฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ นั้นพิจารณาจากการปรับโครงสร้างกิจการบริษัทลูกหนี้ การรักษาองค์กรทางธุรกิจบริษัทลูกหนี้ให้สามารถ ดำเนินกิจการต่อไปได้ และรักษาการจ้างงานของลูกจ้างบริษัทลูกหนี้ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อ เศรษฐกิจของประเทศโดยรวมซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของกฎหมายฟื้นฟูกิจการ จะเห็นได้ว่าการ พิจารณานุญาตของศาลให้บริษัทลูกหนี้ฟื้นฟูกิจการตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายประเทศอังกฤษ มีความชัดเจนกว่าประเทศไทย เพราะกำหนดวัตถุประสงค์การอนุญาตให้ฟื้นฟูกิจการบริษัทลูกหนี้ไว้ใน Insolvency Act 1986 ไว้อย่างชัดเจน แต่กรณีของประเทศไทยเป็นการที่ศาลฎีกาอธิบายด้วยบท กฎหมายเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการฟื้นฟูไว้คำพิพากษาฎีกาเพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการได้สวน คำร้องขอ เพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้ฟื้นฟูกิจการหรือคำสั่งยกคำร้องขอซึ่งยังไม่มีชัดเจนเพียงพอ

4.2.2.2 สถานะผ่อนเวลาชำระหนี้ “Moratorium”

การยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการต่อศาลของประเทศอังกฤษไม่ว่าจะโดยเจ้าหนี้หรือลูกหนี้ ก็ตามจะมีผลทำให้เกิด สถานะผ่อนเวลาชำระหนี้ หรือที่เรียกว่า “Moratorium” ทันทีที่ยื่นคำร้องขอ ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบหรือข้อจำกัดสิทธิแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องต่างๆ ได้แก่เจ้าหนี้ เจ้าของทรัพย์สิน และลูกหนี้ในการกระทำการใดๆ ที่จะกระทบต่อการดำเนินธุรกิจของลูกหนี้โดยห้ามดำเนินการ ชำระบัญชีลูกหนี้เพื่อเลิกกิจการไม่ว่าจะโดยมติของที่ประชุมผู้ถือหุ้น หรือโดยคำสั่งศาลห้ามเจ้าหนี้ มีประกันบังคับชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินของลูกหนี้ ห้ามเจ้าของทรัพย์สินเรียกคืนสินค้าที่อยู่ใน ความครอบครองของลูกหนี้ภายใต้ข้อตกลงสงวนสิทธิ ตาม Insolvency Act 1986 Section 251 ซึ่ง ได้กำหนดข้อห้ามดังต่อไปนี้คือ¹⁰⁴

1. ห้ามลูกหนี้มีมติชำระบัญชีเพื่อเลิกกิจการ
2. ห้ามศาลมีคำสั่งเลิกกิจการลูกหนี้
3. ห้ามผู้ถือหุ้นที่มีหลักประกันแบบลอย (Floating Charge) แต่งตั้งผู้ทำหน้าที่จัดการ ทรัพย์สิน (Administrative Receiver)
4. ห้ามบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินของลูกหนี้ที่เป็นหลักประกัน หรือห้ามเจ้าของ ทรัพย์สินการค้าเรียกคืนสินค้า
5. ห้ามดำเนินกระบวนการใดๆ ทางกฎหมาย
6. ห้ามบังคับคดีหรือกระทำการใดๆ ที่กระทบต่อลูกหนี้หรือทรัพย์สินของลูกหนี้

¹⁰⁴ Insolvency Act 1986 Schedule B 1 Paragraph 42, 43.

เมื่อได้รับคำร้องขอศาลอาจมีคำสั่งใดๆ เพื่อปลดปล่อย หรือบรรเทาความเสียหาย หรือมีคำสั่งใดๆ ตามที่เห็นสมควร ได้แก่¹⁰⁵

- (1) กำหนดหลักเกณฑ์ให้ผู้บริหาร (Administrator) ถือปฏิบัติ ในการจัดการกิจการ ธุรกิจและทรัพย์สินของลูกหนี้
- (2) กำหนดให้ผู้บริหาร (Administrator) กระทำการหรือละเว้นการกระทำใดๆ
- (3) กำหนดให้ผู้บริหาร (Administrator) ต้องเรียกประชุมเจ้าหนี้หรือผู้ถือหุ้น เพื่อขอคำปรึกษาหรือความเห็นชอบสำหรับการดำเนินการบางเรื่องตามที่ศาลได้กำหนดไว้
- (4) สั่งให้ยกเลิกการฟื้นฟูกิจการและมีคำสั่งใดๆ ตามที่เห็นสมควร
- (5) สร้างเงื่อนไขอันเป็นสาระสำคัญ

เมื่อพิจารณาแล้วการให้ความคุ้มครองโดยสถานะผ่อนเวลาชำระหนี้ หรือที่เรียกว่า “Moratorium” บริษัทลูกหนี้ที่เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการของประเทศอังกฤษมีความคล้ายคลึงกับประเทศไทย แต่สถานะพักการชำระหนี้ของประเทศไทยมีข้อจำกัดสิทธิ เพื่อคุ้มครองบริษัทลูกหนี้หนี้มากกว่า แต่ในส่วนบทบรรเทาสถานะพักการชำระหนี้ของประเทศไทยเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทยแล้วจะเห็นได้ว่า ในประเทศอังกฤษศาลอาจมีคำสั่งใดๆ ปลดปล่อย หรือบรรเทาความเสียหาย หรือมีคำสั่งใดๆ เช่น กำหนดหลักเกณฑ์ให้ผู้บริหาร (Administrator) ถือปฏิบัติในการจัดการกิจการ ธุรกิจ และทรัพย์สินของลูกหนี้ กำหนดให้ผู้บริหาร (Administrator) กระทำการหรือละเว้นการกระทำใดๆ กำหนดให้ผู้บริหาร (Administrator) ต้องเรียกประชุมเจ้าหนี้หรือผู้ถือหุ้น เพื่อขอคำปรึกษาหรือความเห็นชอบสำหรับการดำเนินการบางเรื่องตามที่ศาลได้กำหนดไว้ เป็นต้น ซึ่งจะมีความชัดเจนแน่นอนกว่าในการบริหารแผนฟื้นฟูกิจการของประเทศไทย

กระบวนการฟื้นฟูกิจการของประเทศไทยสิ้นสุดลงอาจเกิดขึ้นโดยกระบวนการฟื้นฟูกิจการสิ้นสุดลงโดยอัตโนมัติ หรือศาลสั่งยกเลิกกระบวนการฟื้นฟูกิจการตามคำร้องของผู้บริหาร (Administrator) หรือสิ้นสุดลงเพราะกระบวนการฟื้นฟูกิจการบรรลุวัตถุประสงค์ หรือศาลสั่งยกเลิกกระบวนการฟื้นฟูกิจการตามคำร้องขอของเจ้าหนี้ หรือเกิดการชำระบัญชีขึ้นเพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือมีการเปลี่ยนจากกระบวนการฟื้นฟูกิจการไปสู่การชำระบัญชีโดยความสมัครใจของเจ้าหนี้ หรือการเปลี่ยนแปลงจากกระบวนการฟื้นฟูกิจการเข้าสู่กระบวนการล้มละลาย

4.2.2.3 การยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ

สาเหตุที่ทำให้กระบวนการฟื้นฟูกิจการของประเทศไทยสิ้นสุดลงนั้นมีหลายสาเหตุ ซึ่งอาจเกิดขึ้นโดยกระบวนการฟื้นฟูกิจการสิ้นสุดลงโดยอัตโนมัติ หรือศาลสั่งยกเลิกกระบวนการฟื้นฟูกิจการตามคำร้องของผู้บริหาร (Administrator) หรือสิ้นสุดลงเพราะกระบวนการฟื้นฟูกิจการ

¹⁰⁵ Insolvency Act 1986, Schedule B 1 Paragraph 74 (4).

บรรลุลักษณะที่ประสงค์ หรือศาลสั่งยกเลิกกระบวนการฟื้นฟูกิจการตามคำร้องขอของเจ้าหนี้ หรือเกิดการชำระบัญชีขึ้นเพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือมีการเปลี่ยนจากกระบวนการฟื้นฟูกิจการไปสู่การชำระบัญชีโดยความสมัครใจของเจ้าหนี้ หรือการเปลี่ยนแปลงจากกระบวนการฟื้นฟูกิจการเข้าสู่กระบวนการล้มละลาย¹⁰⁶

1) การสิ้นสุดโดยอัตโนมัติ¹⁰⁷ (Automatic end)

ทันทีที่ผู้บริหาร (Administrator) ออกจากที่ทำงาน 1 ปี นับจากวันที่ผู้บริหาร (Administrator) ได้รับการแต่งตั้ง ข้อกำหนดนี้อาจขยายออกไปได้เมื่อศาลพิจารณาแล้วเห็นว่ามี ความจำเป็น ระยะเวลาอาจจะขยายออกไปถึง 6 เดือน ด้วยความเห็นชอบของเจ้าหนี้ทั้งหลาย ความเห็นชอบของเจ้าหนี้เกี่ยวกับจุดประสงค์นี้เกี่ยวข้องกับเจ้าหนี้มีประกันทั้งหลายเห็นชอบมากกว่า 50% ในมูลค่าของเจ้าหนี้ที่ไม่มีประกันซึ่งได้ยอมรับคำขอนั้น ถ้าผู้บริหาร (Administrator) ระบุว่า¹⁰⁸ ไม่มีการชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ที่ไม่มีประกัน ความเห็นชอบทั้งหมด ของเจ้าหนี้มีประกันและต้องมีความเห็นชอบของเจ้าหนี้มีประกันต้องมากกว่า 50%

การฟื้นฟูกิจการสามารถขยายออกไปได้ด้วยความเห็นชอบเพียงครั้งเดียว ไม่สามารถจะขยายออกไปได้ด้วยความเห็นชอบ ภายหลังจากที่ศาลได้อนุญาตให้มีการขยายออกไปได้ไม่มีข้อจำกัดในจำนวนครั้งที่ศาลจะอนุญาตให้ขยายออกไป เมื่อระยะเวลาการทำงานของผู้บริหาร (Administrator) ในสำนักงานสิ้นสุดลงไม่สามารถจะต่ออายุได้ ทั้งความเห็นชอบหรือคำสั่งของศาล

ถ้าการฟื้นฟูกิจการถูกขยายระยะเวลาออกไปโดยศาล ผู้บริหาร (Administrator) ต้องรายงานการปฏิบัติงานเหตุอันสมควร โดยเร็วที่สุดต่อนายทะเบียนของบริษัท (Registrar) ถ้าการฟื้นฟูกิจการถูกขยายระยะเวลาออกไปโดยความเห็นชอบมากกว่าที่จะต้องแจ้งให้ นายทะเบียน บริษัททราบแล้วผู้บริหาร (Administrator) ต้องแจ้งการต่ออายุให้ศาลทราบด้วย

2) ศาลมีคำสั่งให้สิ้นสุดตามคำร้องขอของผู้บริหาร (Administrator)¹⁰⁹ (Court ending on application of administrator)

ถ้าผู้บริหาร (Administrator) ถูกแต่งตั้งโดยศาลและผู้บริหาร (Administrator) พิจารณาแล้วเห็นว่าจุดประสงค์ของการฟื้นฟูกิจการสำเร็จได้อย่างเพียงพอก็อาจจะยื่นเรื่องต่อศาลให้ยกเลิกการฟื้นฟูกิจการเสียได้ ในกรณีที่ผู้บริหาร (Administrator) ได้รับการแต่งตั้ง ผู้บริหาร (Administrator) จะต้องยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้ยกเลิกการฟื้นฟูกิจการหากพิจารณาแล้วเห็นว่าจุดประสงค์ของการ

¹⁰⁶ อุโฆษ เมลานนท์. เล่มเดิม. หน้า 58.

¹⁰⁷ Insolvency Act 1986, schedule B 1. paragraph 76-78.

¹⁰⁸ Insolvency Act 1986, schedule B 1. paragraph 52 (1) (b).

¹⁰⁹ Insolvency Act 1986, schedule B 1. paragraph 79,81 and 82.

ฟื้นฟูกิจการไม่สามารถสำเร็จลงได้หรือว่าบริษัทมิได้เข้าสู่วินิจฉัยฟื้นฟูกิจการหรือถ้าที่ประชุมเจ้าหนี้มีมติให้ผู้บริหาร (Administrator) ยื่นเรื่องต่อศาล

เจ้าหนี้ของบริษัทอาจจะยื่นคำร้องต่อศาล เพื่อให้ยกเลิก Administration หากผู้บริหาร (Administrator) ที่ได้รับการแต่งตั้ง (ถ้าการแต่งตั้งทำขึ้นนอกศาล) มิได้ดำเนินการโดยบริสุทธิ์ยุติธรรม หรือโดยยื่นคำร้องต่อศาล ถ้าผู้บริหาร (Administrator) ได้รับการแต่งตั้งโดยศาล ในระหว่างการฟื้นฟูกิจการขอให้ศาลสั่งให้มีการชำระบัญชี (Winding-up) ของบริษัทเพื่อผลประโยชน์ของสาธารณะภายใต้ Section 124 A ของ Insolvency Act หรือ Section 367 ของ Financial Services and Markets Act 2000 การสั่งให้ชำระบัญชีดังกล่าวปกติจะเป็นเงื่อนไขใน Administration ตั้งแต่เริ่มแรกจนสิ้นสุด

3) การสิ้นสุดของการฟื้นฟูกิจการเมื่อประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์¹¹⁰ (Termination of Administration where objective achieved)

ถ้าผู้บริหาร (Administrator) ได้รับการแต่งตั้งนอกศาล และพิจารณาแล้วเห็นว่าวัตถุประสงค์ของการฟื้นฟูกิจการจะได้รับผลสำเร็จอย่างพอเพียง ก็อาจส่งหนังสือต่อศาลและนายทะเบียน (Registrar) ของบริษัท เมื่อยื่นเรื่องแล้วการฟื้นฟูกิจการก็ถึงจุดสิ้นสุดลง โดยหนังสือหลังจากนั้นหนังสือจะถูกส่งไปยังเจ้าหนี้ทั้งหลายของบริษัท

4) การเปลี่ยนกระบวนการฟื้นฟูกิจการไปสู่การชำระบัญชีแบบสมัครใจของเจ้าหนี้ (Converting administration into creditors' voluntary liquidation)

ภายใต้กระบวนการฟื้นฟูกิจการ แบบเดิมซึ่งเป็นความต้องการแต่ไม่มีวิธีการที่ชัดเจนแน่นอน ในการยกเลิกการฟื้นฟูกิจการและทำให้บริษัทเข้าสู่กระบวนการชำระบัญชีโดยสมัครใจของเจ้าหนี้ทันทีภายใต้ Paragraph 83 การดำเนินงานในช่วงนี้ดูพิจารณาได้ว่าชัดเจนและแน่นอนกว่า

ถ้าผู้บริหาร (Administrator) ได้ใช้อำนาจในการชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้มีประกันและเจ้าหนี้มีบุริมสิทธิพิเศษ และยังมีเงินเหลือพอสำหรับเจ้าหนี้ไม่มีประกันของบริษัท ผู้บริหาร (Administrator) อาจะบันทึกคำประกาศเรื่องนี้ต่อนายทะเบียนบริษัท (Registrar) และเปลี่ยนกระบวนการฟื้นฟูกิจการเป็นการชำระบัญชีโดยสมัครใจของเจ้าหนี้ โดยผู้บริหาร (Administrator) ต้องยื่นสำเนาเรื่องของคำประกาศต่อศาลในภายหลัง และส่งสำเนาเรื่องไปยังเจ้าหนี้ต่างๆ ของบริษัทด้วย

ผลของการยื่นหนังสือต่อศาลทำให้การฟื้นฟูกิจการมาถึงจุดสุดท้าย และบริษัทเข้าสู่กระบวนการชำระบัญชีโดยสมัครใจ ซึ่งเป็นวันเดียวกันกับวันที่ยื่นหนังสือ ภายใต้การชำระบัญชี

¹¹⁰ Paragraph 80.

ปกติเจ้าหนี้มีอำนาจที่จะแต่งตั้งผู้ชำระบัญชี (Liquidator) แต่ถ้ายังไม่มีแต่งตั้งผู้ใดเป็นผู้ชำระบัญชีผู้บริหาร (Administrator) จะเป็นผู้ชำระบัญชีเสียเอง

5) ผู้บริหาร (Administration) ถึงการสิ้นสุดลง (Administration to dissolution)

ถ้าผู้บริหาร (Administrator) ได้จัดการจ่ายเงินชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ มีประกันและเจ้าหนี้บุริมสิทธิ และไม่มีเงินเหลือที่จะชำระให้แก่เจ้าหนี้ไม่มีประกัน ผู้บริหาร (Administrator) อาจยื่นหนังสือต่อนายทะเบียนบริษัท (Registrar) และส่งสำเนาไปยังศาล และเจ้าหนี้ทั้งหมด ผลของการยื่นหนังสือต่อนายทะเบียนบริษัท (Registrar) ให้การฟื้นฟูกิจการ และถือว่าสิ้นสุดลงหลังจากนี้ 3 เดือน ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่มีเหตุผลในสถานการณ์เช่นนี้ไม่มีเหตุอันสมควรที่บริษัทจะดำเนินงานเพื่อให้มีการชำระบัญชีอย่างเป็นทางการ โดยมีเวลาและค่าใช้จ่ายพิเศษเข้ามาเกี่ยวข้อง

จากเหตุการณ์ต่างๆ เหล่านี้ข้างต้นเมื่อเปรียบเทียบแล้วการยกเลิกการฟื้นฟูกิจการของประเทศไทยได้หลายกรณีข้างต้น เมื่อเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ประเทศไทยแล้วการยกเลิกการฟื้นฟูกิจการมีเพียง 2 กรณีคือกรณีฟื้นฟูกิจการสำเร็จกับกรณีฟื้นฟูกิจการไม่ประสบความสำเร็จตามแผน

4.2.3 ประเทศฝรั่งเศส

ประเทศฝรั่งเศสเรื่องการฟื้นฟูกิจการที่ประสบปัญหาทางการเงินใช้บังคับเฉพาะกับกิจการของบุคคลบางประเภทเท่านั้น คือ 1. ผู้ประกอบการค้าขาย 2. ช่างฝีมือ 3. เกษตรกร 4. นิติบุคคลตามกฎหมายเอกชน โดยบุคคลทั้ง 4 ประเภทดังกล่าวนี้บุคคล 3 ประเภทแรกเป็นบุคคลธรรมดา ที่เป็นนิติบุคคลจึงมีเฉพาะแต่นิติบุคคลตามกฎหมายเท่านั้น ฉะนั้น ตามกฎหมายสาธารณรัฐฝรั่งเศส กิจการของบุคคลทั้ง 3 ประเภทข้างต้นสามารถขอฟื้นฟูกิจการได้โดยไม่จำกัดว่าต้องเป็นกิจการของนิติบุคคลเท่านั้น

บุคคลที่มีคุณสมบัติที่จะได้รับการฟื้นฟูกิจการของประเทศไทยมี 4 ประเภท ได้แก่ ผู้ประกอบการค้าขาย ช่างฝีมือ เกษตรกร และนิติบุคคลตามกฎหมายเอกชน ซึ่งเป็นการกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิได้รับการฟื้นฟูกิจการไว้แตกต่างจากประเทศไทยและประเทศไทยที่กำหนดให้ลูกหนี้ที่สามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการจำกัดเพียงแค่บริษัทจำกัดและบริษัทมหาชนจำกัดเท่านั้น

การแก้ปัญหาในเรื่องธุรกิจที่ประสบปัญหาทางการเงินตามกฎหมายฝรั่งเศสสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ขั้นตอนได้แก่ 1. กระบวนการและแก้ไขปัญหาด้านการเงินของกิจการลูกหนี้ก่อนลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว 2. กระบวนการหลังจากที่ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวแล้ว เงื่อนไข ในการร้องขอต่อศาลจึงต่างกันดังนี้

1. กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาการเงินของกิจการลูกหนี้ก่อนลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว ซึ่งมาตรการนี้มีวัตถุประสงค์หลักในการป้องกันการเกิดปัญหาการเงิน รวมทั้งป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาเล็กน้อยที่เกิดขึ้นทวีความรุนแรงมากขึ้น จนถึงขั้นทำให้บริษัทตกในสถานะไม่สามารถชำระหนี้ได้ (la cessation des paiements) ดังนั้น ลูกหนี้ที่ยังไม่ได้ตกอยู่ในสถานะมีหนี้สินล้นพ้นตัว ย่อมมีสิทธิที่จะยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ฟื้นฟูกิจการตนเองได้

2. กระบวนการหลังจากที่ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวแล้ว

กระบวนการนี้ประกอบไปด้วย (1) การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่ประสบปัญหาทางการเงิน เมื่อการฟื้นฟูกิจการสามารถกระทำได้ และ (2) การชำระบัญชีของกิจการ เมื่อไม่สามารถฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้หรือเมื่อมีการผิณัดไม่ปฏิบัติตามแผนฟื้นฟูกิจการ จะต้องปรากฏว่าลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวกล่าวคือมีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สิน ลูกหนี้ชอบที่จะยื่นคำร้องขอต่อศาลให้มีการฟื้นฟูกิจการได้เช่นกัน

ประเทศฝรั่งเศสผู้มีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ดำเนินกระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้นั้น ได้แก่ ตัวลูกหนี้เอง เจ้าหนี้ พนักงานอัยการ และศาล โดยในกรณีของลูกหนี้นั้นจะต้องยื่นคำร้องขอต่อศาลภายใน 45 วันนับแต่วันที่ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว เพื่อให้ศาลมีคำสั่งดำเนินการฟื้นฟูกิจการ ซึ่งแตกต่างจากประเทศไทยที่ลูกหนี้สามารถยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการได้เสมอหากไม่ปรากฏว่าศาลล้มละลายกลางในคดีล้มละลายได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์บริษัทลูกหนี้เด็ดขาด เมื่อบริษัทลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว เป็นหนี้เจ้าหนี้คนเดียวหรือหลายคนรวมกันไม่น้อยกว่า 10 ล้านบาท ก็ย่อมเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้¹¹¹

เมื่อลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ที่ถึงกำหนดชำระแล้วด้วยสินทรัพย์ ที่สามารถนำมาชำระหนี้ได้โดยทันที เมื่อลูกหนี้ตกอยู่สถานะดังกล่าวแล้วลูกหนี้มีหน้าที่ต้องร้องขอต่อศาลเพื่อให้มีคำสั่งเริ่มกระบวนการฟื้นฟูกิจการ ทั้งนี้ วัตถุประสงค์สำคัญที่สุดของกระบวนการฟื้นฟูกิจการคือการรักษากิจการลูกหนี้ให้อยู่รอด ส่วนการรักษาไว้ซึ่งการจ้างงานและการชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ถือเป็นวัตถุประสงค์รองลงมา ในการไต่สวนคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการลูกหนี้ ศาลจะเรียกลูกหนี้ ผู้แทนของคณะกรรมการร่วมระหว่างนายจ้างและพนักงาน หรือตัวแทนพนักงาน หรือบุคคลอื่นที่เห็นว่าให้ข้อมูลที่ประโยชน์มาให้คำชี้แจง ก่อนที่จะพิจารณาว่าควรจะดำเนินกระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้หรือไม่¹¹² เมื่อศาลไต่สวนและมีคำสั่งอนุญาตให้ฟื้นฟูกิจการ จะมีระยะเวลาสังเกตการณ์ภายในระยะเวลาสังเกตการณ์ถ้าเห็นว่าลูกหนี้เป็นผู้สุจริตและกิจการนั้นดำเนินการได้ก็จะให้ดำเนินการฟื้นฟูกิจการต่อไป

¹¹¹ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/3.

¹¹² Commercial Code, article L621-4, L631-9.

คำสั่งศาลที่อนุญาตให้ลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการมีผลเป็นการระงับ หรือห้าม เจ้าหนี้ดำเนินคดีเกี่ยวกับหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลให้ดำเนินกระบวนการฟื้นฟูกิจการในศาลใดๆ ต่อลูกหนี้ อีกทั้งยังเป็นการระงับการบังคับคดีของเจ้าหนี้ หรือห้ามเจ้าหนี้ทำการบังคับคดีต่อ สหกรณ์ทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ของลูกหนี้ และมีผลให้การคิดดอกเบี้ยสะดุดหยุดลง รวมทั้งที่เป็นดอกเบี้ยผิดนัดและเบี้ยปรับ เว้นแต่ดอกเบี้ยที่เกิดจากสัญญากู้ยืมเงินที่มีกำหนด เวลา 1 ปีขึ้นไป นอกจากนี้การจำนอง จำน่า การให้สิทธิพิเศษ ไม่สามารถกระทำได้ภายหลังจาก ที่ศาลมีคำสั่งให้ ดำเนินกระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้¹¹³ นอกจากนี้ศาลยังสามารถสั่งกำหนดแผนฟื้นฟูกิจการ หรือสั่งให้ชำระบัญชีก่อนที่ระยะเวลาสังเกตการณ์จะสิ้นสุดลงก็ได้

เมื่อพิจารณาแล้วระยะเวลาแห่งการสังเกตการณ์ของสาธารณรัฐฝรั่งเศสเปรียบเทียบกับ กับสถานะพักการชำระหนี้ของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศไทย และการผ่อนเวลาชำระหนี้ ของประเทศอังกฤษ ซึ่งระยะเวลาแห่งการสังเกตการณ์จะเริ่มมีผลก็ต่อเมื่อศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ ลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการลูกหนี้จึงจะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการ ระงับหรือห้ามเจ้าหนี้ดำเนินคดีเกี่ยวกับหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลให้เริ่มกระบวนการฟื้นฟูกิจการ ในศาลต่อลูกหนี้ และเป็นการระงับการบังคับคดีของเจ้าหนี้หรือ ห้ามเจ้าหนี้ทำการบังคับคดีต่อ สหกรณ์ทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ของลูกหนี้ แต่สิ่งที่แตกต่างอย่างเห็นชัดเจนก็คือการเริ่มต้นของ สถานะพักการชำระหนี้ กล่าวคือ ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษ สถานะพักการชำระหนี้ เริ่มมีผลทันทีที่ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการต่อศาล แต่ในส่วนของประเทศไทยสถานะพักการชำระหนี้ จะมีโดยอัตโนมัติโดยผลของกฎหมายทันทีที่ผู้พิพากษาศาลล้มละลายกลางรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการไว้พิจารณา หากนาระยะเวลาแห่งการสังเกตการณ์ ภายหลังจากที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ฟื้นฟูกิจการแล้ว Commercial Code Article L621-40 ของสาธารณรัฐฝรั่งเศส มาเพิ่มเติมในบทบัญญัติ ของพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ของประเทศไทยในกรณีที่ลูกหนี้ยื่นคำร้องขอ ฟื้นฟูกิจการเพื่อเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการครั้งที่ 2 ภายหลังจากที่ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งยก คำร้องขอ หรือมีคำสั่งอนุญาตให้ออนคำร้องขอก่อนมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ หรือมีคำสั่งยกเลิกคำสั่ง ให้ฟื้นฟูกิจการ การที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการไว้พิจารณาได้ส่วนครั้งที่ 2 หรือครั้งต่อๆ มา มาตราทางกฎหมายเกี่ยวกับสถานะพักการชำระหนี้จากเดิมที่มีผลนับแต่วันที่ศาลรับคำร้องขอ ไว้พิจารณา¹¹⁴ โดยให้สถานะพักการชำระหนี้มีผลนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ลูกหนี้ฟื้นฟูกิจการเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาในทางปฏิบัติของประเทศไทย ในการใช้ช่องทางตามกฎหมายที่ ไม่สุจริต ทำให้บริษัทลูกหนี้ที่เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการไม่ว่าโดยสมัครใจหรือไม่สมัครใจ

¹¹³ ปัทมา วุฒิประชาฐิ, เล่มเดิม, หน้า 70.

¹¹⁴ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 มาตรา 90/1.

ก็ตาม จะไม่ได้รับประโยชน์จากสถานะพักการชำระหนี้โดย ไม่จำเป็นจนกว่าศาลจะมีคำสั่งอนุญาตให้ฟื้นฟูกิจการ เพราะจะเป็นการเปิดโอกาสให้ศาลได้พิจารณาองค์ธุรกิจของลูกหนี้อีกครั้งว่าเป็นไปตามหลักเกณฑ์กำหนดไว้หรือไม่ อีกทั้งมีเหตุอันสมควรหรือช่องทางที่จะฟื้นฟูกิจการหรือไม่ ก่อนที่บริษัทลูกหนี้จะรับประโยชน์จากสถานะพักการชำระหนี้อันเป็นคุ้มครองบริษัทลูกหนี้โดยผลของกฎหมายชั่วคราวเวลาที่เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ จนกว่าจะมีเหตุทำให้สถานะพักการชำระหนี้สิ้นสุดลง เนื่องจากในทางปฏิบัติศาลอาจต้องใช้ระยะเวลาเป็นปีในการไต่สวนคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ ทำให้เจ้าหนี้ที่ถูกจำกัดสิทธิโดยสถานะพักการชำระหนี้เสียสิทธิในการดำเนินคดีทางแพ่งหรือการบังคับคดีเอาากับทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันของลูกหนี้ ซึ่งวิธีการนี้จะเป็นการแสดงให้เห็นถึงเจตนาของผู้ร้องขอฟื้นฟูกิจการไม่ว่าจะลูกหนี้หรือเจ้าหนี้ มีความประสงค์ที่จะฟื้นฟูกิจการลูกหนี้อย่างแท้จริงหรือไม่ เนื่องจากบริษัทลูกหนี้ที่ประสบปัญหาทางการเงินเพียงชั่วคราวย่อมจะมีความสัมพันธ์ทางธุรกิจที่ดีกับบรรดาเจ้าหนี้ของตน และอาจได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหนี้ในการประคับประคองธุรกิจของลูกหนี้เป็นแน่ แต่หากมีความสัมพันธ์ที่เป็นปรปักษ์ไม่ดีต่อกันเสียแล้วก็ย่อมเป็นการยากที่จะกลับมาฟื้นตัวได้อีกครั้ง เพราะขณะที่ศาลยังไม่มีคำสั่งอนุญาตให้ลูกหนี้ฟื้นฟูกิจการ บริษัทลูกหนี้อาจถูกเจ้าหนี้ใช้สิทธิเรียกร้องในทางแพ่งฟ้องร้องบริษัทลูกหนี้เป็นคดีแพ่งหรือคดีล้มละลายได้ และหากเป็นกรณีที่ศาลล้มละลายภายในคดีล้มละลายมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาดเสียก่อนแล้ว บริษัทลูกหนี้ก็ต้องเข้าสู่กระบวนการล้มละลายเพื่อชำระบัญชีต่อไป และศาลที่รับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการไว้พิจารณาไต่สวนนำร้องขอเป็นครั้งที่ 2 ก็ต้องจำหน่ายคดีของผู้ร้องออกจากสารบบความในที่สุด เพราะต้องห้ามตามกฎหมายเสียแล้ว

สิ่งที่แตกต่างไปจากประเทศไทยอีกประการหนึ่ง ก็คือ ระยะเวลาแห่งการสังเกตการณ์มี 2 แบบคือ กรณีทั่วไปและกรณีไม่มีข้อยุ่งยาก ซึ่งมีระยะเวลาในแต่ละขั้นตอนไม่นาน เช่น กรณีทั่วไปมีระยะเวลาในการดำเนินการฟื้นฟูกิจการสูงสุดไม่เกิน 20 เดือนและในกรณีไม่มีข้อยุ่งยากมีระยะเวลาในการฟื้นฟูกิจการสูงสุดไม่เกิน 8 เดือน ซึ่งแตกต่างจากระยะเวลาในการดำเนินตามแผนฟื้นฟูกิจการของประเทศไทยที่สามารถแก้ไขแผนโดยขอขยายระยะเวลาดำเนินการตามแผนจากเดิม 5 ปีขอขยายได้ 2 ครั้งครั้งละไม่เกิน 1 ปี รวมระยะเวลาในการดำเนินตามแผนแล้วมีระยะเวลาถึง 7 ปีทีเดียว ซึ่งจะเห็นได้ว่าการให้ความคุ้มครองทางกฎหมายที่ลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการของประเทศฝรั่งเศสดีกว่าประเทศไทย

การชำระบัญชีของลูกหนี้เป็นกระบวนการที่ใช้บังคับกับลูกหนี้ที่เป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัวและปรากฏว่ากิจการของลูกหนี้ไม่อาจดำเนินต่อไปอีกได้ เพื่อให้มีการชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ เมื่อศาลสั่งให้ชำระบัญชีกิจการของลูกหนี้แล้วศาลจะเป็นผู้แต่งตั้งผู้ชำระบัญชี (le liquidateur)

ให้ทำหน้าที่ขายทรัพย์สินของลูกหนี้ (la realization de l'actif) และนำเงินที่ได้ไปชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ (l'apurement du passif)

กรณีที่ศาลมีอำนาจสั่งให้มีการชำระบัญชี ศาลมีอำนาจสั่งให้มีการชำระบัญชีกิจการของลูกหนี้ได้ในกรณีต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. เมื่อมีการผิन्छหรือไม่ปฏิบัติตามแผนฟื้นฟูกิจการ
2. ในระหว่างระยะเวลาสังเกตการณ์เมื่อศาลเห็นว่ากรฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ไม่อาจเป็นไปได้
3. เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาสังเกตการณ์แล้วเจ้าพนักงานผู้จัดทำแผนเห็นว่าไม่อาจทำแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ได้และได้ทำรายงานเสนอต่อศาลเพื่อให้สั่งชำระบัญชีกิจการของลูกหนี้
4. เมื่อมีการยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งดำเนินกระบวนการฟื้นฟูกิจการ และปรากฏว่าลูกหนี้ได้หยุดประกอบกิจการทั้งหมดแล้วหรือเป็นที่เห็นอย่างชัดเจนว่าการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ไม่อาจเป็นไปได้ ศาลสามารถสั่งให้ชำระบัญชีกิจการของลูกหนี้ได้ทันที โดยที่ไม่ต้องมีการกำหนดการสังเกตการณ์

ข้อเท็จจริง 4 ประการดังกล่าวข้างต้นถือเป็นเหตุในการที่ศาลจะมีคำสั่งให้ลูกหนี้เข้าสู่การชำระบัญชีโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการเปลี่ยนประเภทคดี หากศาลเห็นว่ากรชำระบัญชีจากกองทรัพย์สินของลูกหนี้จะเป็นประโยชน์แก่บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายศาลอาจเปลี่ยนประเภทคดีจากกระบวนการฟื้นฟูกิจการไปสู่กระบวนการชำระบัญชีหรือล้มละลายโดยมีการกำหนดเงื่อนไขในการเปลี่ยนประเภทคดีไว้อย่างชัดเจน ซึ่งการเปลี่ยนประเภทคดีจะก่อให้เกิดความรวดเร็วอันจะเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหนี้ทั้งหลายเพราะหากปล่อยให้เวลานั้นช้าอาจจะทำให้เกิดความเสียหายหรือทำให้ทรัพย์สินของลูกหนี้ลดมูลค่าลงได้ ซึ่งแตกต่างจากประเทศไทยให้อำนาจศาลเปลี่ยนประเภทคดีเมื่อการฟื้นฟูกิจการไม่เป็นผลสำเร็จตามแผนเป็นเพียงดุลยพินิจของศาลซึ่งไม่มีความแน่นอนและชัดเจน

4.3 วิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายในการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการครั้งที่ 2

การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ คือ มาตรการบังคับให้เจ้าหนี้และลูกหนี้เข้ามาเจรจาทางแก้ไขหนี้สินเป็นวิธีการเพื่อให้กิจการของลูกหนี้ดำรงอยู่ต่อไป นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอให้มีการฟื้นฟูกิจการลูกหนี้ไว้เพื่อพิจารณา ห้ามมิให้บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายใช้สิทธิดำเนินการใดๆ ต่อบริษัท และทรัพย์สินของบริษัทในทางที่จะเป็นการขัดขวางต่อการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ กฎหมายจึงมีบทบัญญัติห้ามมิให้เจ้าหนี้ทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นเจ้าหนี้มีประกันหรือเจ้าหนี้ไม่มีประกัน ดำเนินการฟ้องร้องเพื่อบังคับชำระหนี้หรือบังคับเอาแก่ทรัพย์สินซึ่งเป็น

หลักประกันหรือฟองล้มละลาย รวมทั้งถ้าได้มีการฟ้องร้องหรือร้องขอคดีไว้ก่อนแล้วให้ศาลงดการพิจารณาคดีไว้ ตลอดจนถึงการห้ามการบังคับคดี และหากกำลังดำเนินการบังคับคดีก็ให้หยุดดำเนินการต่อไป นอกจากนี้ยังห้ามมิให้เจ้าของทรัพย์สินที่เป็นสาระสำคัญในการดำเนินกิจการของลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ สัญญาขาย สัญญาอื่นที่มีเงื่อนไข หรือเงื่อนไขในการโอนกรรมสิทธิ์ หรือสัญญาเช่าที่ยังไม่สิ้นสุดกำหนดเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ ติดตามและเอาคืนซึ่งทรัพย์สินดังกล่าว มาตรการนี้จะก่อให้เกิดสภาวะพักการชำระหนี้ (Automatic Stay) ซึ่งถือว่าเป็นมาตรการที่สำคัญในการฟื้นฟูกิจการ เพราะหากไม่มีมาตรการดังกล่าวแล้วการฟื้นฟูกิจการลูกหนี้ก็ไม่อาจประสบผลสำเร็จลงได้

ประเทศไทยได้บัญญัติหลักกฎหมายในเรื่อง สภาวะพักการชำระหนี้ ไว้ในพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/12 สภาวะพักการชำระหนี้ (Automatic Stay หรือ Moratorium) จะมีผลบังคับใช้ในทันทีที่ผู้พิพากษาศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการลูกหนี้ไว้พิจารณา ตามมาตรา 90/9 พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ซึ่งเป็นไปโดยผลของกฎหมาย โดยไม่ต้องคำนึงว่าเจ้าหนี้ ลูกหนี้หรือผู้ถูกจำกัดสิทธิจะได้ทราบถึงการที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ไว้พิจารณาหรือไม่ เจ้าหนี้หรือผู้ถูกจำกัดสิทธิจึงไม่อาจอ้างเอาความไม่รู้ถึงการที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอมากระทำละเมิดข้อห้ามของการพักการชำระหนี้ ด้วยเหตุนี้หากเจ้าหนี้ ลูกหนี้ หรือผู้ถูกจำกัดสิทธิกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนข้อห้ามของสภาวะพักการชำระหนี้ผลโดยทั่วไปของการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนข้อห้ามของสภาวะพักการชำระหนี้ (Automatic Stay) ไม่ว่าจะไปการจงใจหรือไม่ก็ตาม ซึ่งผลที่ตามมาการกระทำดังกล่าวจะไม่มีผลพ้นลูกหนี้หรือมีผลเป็นโมฆะ

เมื่อสะท้อนปัญหาในทางปฏิบัติที่เกิดขึ้นในปัจจุบันแล้ว กรณีที่ลูกหนี้บางรายที่ไม่สุจริตหรือกรณีที่ลูกหนี้ร่วมมือกับเจ้าหนี้บางรายเพื่ออาศัยประโยชน์ที่ได้รับการคุ้มครองจากสภาวะพักการชำระหนี้ โดยอาจจะเคยเข้ากระบวนการสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการมาแล้วแต่ไม่สำเร็จไม่ว่ากรณีใดๆ ก็ตาม ก็จะใช้ช่องทางดังกล่าวร้องขอฟื้นฟูกิจการได้อีกเป็นครั้งที่ 2 ในระยะเวลาใกล้เคียงกันเมื่อมีการร้องขอฟื้นฟูกิจการและศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอไว้พิจารณาแล้วทำให้เกิดสภาวะพักการชำระหนี้ อาจเกิดการใช้กฎหมายล้มละลายในส่วนของการฟื้นฟูกิจการเป็นเครื่องมือมิให้มีการฟ้องร้องหรือดำเนินคดีแพ่งกับทรัพย์สินของลูกหนี้ หรือใช้กฎหมายฟื้นฟูกิจการเพื่อสกัดกั้นการใช้สิทธิอันชอบธรรมของเจ้าหนี้ของเจ้าหนี้มีประกัน ทำให้เจ้าหนี้ทั้งหลายของลูกหนี้เสียเปรียบไม่สามารถฟ้องลูกหนี้ หรือบังคับกับทรัพย์สินของลูกหนี้ได้ ซึ่งในท้ายที่สุดแล้วหากลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการอีกครั้ง แล้วไม่สามารถฟื้นฟูกิจการได้สำเร็จอีกเป็นการขัดกับวัตถุประสงค์ของกฎหมายฟื้นฟูกิจการ กล่าวคือ ทำให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้

จากลูกหนี้มากกว่าในกรณีที่ศาลพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย อีกทั้งสถานะพักการชำระหนี้อาจส่งผลให้มูลค่าในกองทรัพย์สินของลูกหนี้ลดลง ซึ่งอาจทำให้เจ้าหนี้เสียหายได้

การเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการลูกหนี้โดยไม่ได้มีความมุ่งหมายที่จะฟื้นฟูกิจการหรือปรับโครงสร้างองค์กรธุรกิจอย่างแท้จริง หากลูกหนี้หรือเจ้าหนี้บางรายสมยอมกับลูกหนี้โดยไม่สุจริต อาจมีการใช้กฎหมายล้มละลายในส่วนของกระบวนการฟื้นฟูกิจการเป็นเครื่องมือไม่ให้มีการฟ้องร้องหรือดำเนินคดีแพ่งแก่ลูกหนี้หรือใช้กฎหมายฟื้นฟูกิจการเพื่อสกัดกั้นการใช้สิทธิอันชอบธรรมของเจ้าหนี้อื่นเป็นการใช้กระบวนการฟื้นฟูกิจการที่มีขอบ จึงสมควรมีบทบัญญัติห้ามมิให้มีการร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้อีกภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ภายหลังจากที่ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งยกคำร้องขอหรือมีคำสั่งอนุญาตให้ถอนคำร้องหรือมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการโดยไม่ต้องพิจารณาคำนึงถึงความสุจริตหรือไม่สุจริตของลูกหนี้และการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้จะต้องเป็นไปโดยสุจริตโดยมีความมุ่งหมายที่จะฟื้นฟูกิจการลูกหนี้โดยแท้จริงไม่ได้หวังผลเพียงแต่อาศัยสถานะพักการชำระหนี้ (Automatic stay) เป็นเครื่องมือไม่ให้มีการบังคับชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินของลูกหนี้โดยอาศัยช่องทางตามกฎหมายหลักสุจริต จึงถือเป็นหลักการที่สำคัญและมีความจำเป็นซึ่งกฎหมายฟื้นฟูกิจการของประเทศสหรัฐอเมริกาได้กำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าวไว้

ผู้จัดทำได้ศึกษากรณีตัวอย่างที่ผู้ร้องยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการเข้ามาครั้งที่ 2 หรือครั้งต่อไป ซึ่งจะได้ยกตัวอย่างกรณีศึกษาดังต่อไปนี้

1. กรณีศึกษาที่ศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอฟื้นฟูกิจการลูกหนี้

กรณีศึกษาแรก บริษัท สหกรุงเทพพัฒนา จำกัด (United Bangkok development Company Limited) เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ โดยบริษัท ธนาฯ จำกัด เจ้าหนี้ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการต่อศาลล้มละลายกลางเป็นคดีหมายเลขคำที่ 10/2550 เมื่อวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2550 ต่อมาศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งยกคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ เป็นคดีหมายเลขแดงที่ 44/2550¹¹⁵ เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ. 2550

ครั้งที่ 2 วันที่ 23 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 บริษัท ยงสุ จำกัด ที่ 1 บริษัทที่ปรึกษากฎหมายและธุรกิจ เอส.พี.เค. จำกัด ที่ 2 ผู้ร้องขอได้ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการบริษัทสหกรุงเทพพัฒนา จำกัด เป็นคดีหมายเลขคำที่ พ.48/2550 และศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอฟื้นฟูกิจการเป็นคดีหมายเลขแดงที่ พ.19/2551¹¹⁶ เมื่อวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2551

¹¹⁵ ภาคผนวก ข คดีที่เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ปี 2550 ลำดับที่ 34 หน้า 184.

¹¹⁶ ภาคผนวก ข คดีที่เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ปี 2551 ลำดับที่ 16 หน้า 185.

ครั้งที่ 3 บริษัท สหกรุงเทพพัฒนา จำกัด ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการเป็นคดีหมายเลขดำที่ ฟ. 29/2551 เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 แต่ลูกหนี้ผู้ยื่นคำร้องขอได้ออนคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ ต่อมาศาลได้มีคำสั่งจำหน่ายคดี เป็นคดีหมายเลขแดงที่ ฟ.53/2551¹¹⁷ เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2551

ครั้งที่ 4 บริษัท สหกรุงเทพพัฒนา จำกัด ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการเป็นคดีหมายเลขดำที่ ฟ.46/2551 เมื่อวันที่ 17 ตุลาคม พ.ศ. 2551 และศาลได้มีคำสั่งยกคำร้องขอฟื้นฟูกิจการเป็นคดี หมายเลขแดงที่ 60/2551¹¹⁸ เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2551

และครั้งที่ 5 บริษัท สหกรุงเทพพัฒนา จำกัด ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการเป็นคดีหมายเลข ดำที่ 9/2552 เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552 ต่อมาศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ เป็นคดี หมายเลขแดงที่ 20/2552¹¹⁹ เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2552

กรณีศึกษาที่สอง บริษัท คอร์ดียัลครีเอทีฟ จำกัด (Cordial Creative Company Limited) เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการครั้งที่ 1 โดยยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการต่อศาลล้มละลายกลางเป็นคดี หมายเลขดำที่ ฟ.51/2550 เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2550 และศาลได้มีคำสั่งยกคำร้องขอฟื้นฟู กิจการ เป็นคดีหมายเลขแดงที่ 40/2551¹²⁰ เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2551

ครั้งที่ 2 บริษัท ร้อยดาว จำกัด เจ้าหนี้ ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการต่อศาลล้มละลายกลาง เป็นคดีหมายเลขดำที่ ฟ.372551 เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2551 ต่อมาศาลได้มีคำสั่งยกคำร้องขอ ฟื้นฟูกิจการ เป็นคดีหมายเลขแดงที่ 37/2552¹²¹ เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2552

จากกรณีศึกษาดังกล่าวเป็นการพยายามที่จะเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการของบริษัท ลูกหนี้ อาจเพราะศาลได้สวนคำร้องขอฟื้นฟูกิจการเจ้าหนี้ผู้ร้องขอและลูกหนี้ผู้ร้องขอแล้วเห็นว่าคำ ร้องขอฟื้นฟูกิจการไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งอาจเป็นเพราะ บริษัทลูกหนี้ไม่มีหนี้ขึ้นต่มาถึงเกณฑ์ที่จะร้องขอฟื้นฟูกิจการได้หรือไม่มีช่องทางหรือมีเหตุ อันสมควรที่จะฟื้นฟูกิจการบริษัทลูกหนี้ หรือผู้ร้องขอยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการโดยไม่สุจริต ศาลจึง มีคำสั่งยกคำร้องขอฟื้นฟูกิจการลูกหนี้ แต่จะเห็นได้ว่าการที่ลูกหนี้ได้รับประโยชน์จากสถานะพัก การชำระหนี้¹²² การที่ศาลรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการไว้พิจารณาไว้จนถึงวันที่ศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอ ฟื้นฟูกิจการของผู้ร้องขอหรือถอนคำร้องขอฟื้นฟูกิจการหรือมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ ซึ่งมี

¹¹⁷ ภาคผนวก ข คดีที่เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ปี 2551 ลำดับที่ 46 หน้า 186.

¹¹⁸ ภาคผนวก ข คดีที่เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ปี 2551 ลำดับที่ 52 หน้า 186.

¹¹⁹ ภาคผนวก ข คดีที่เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ปี 2552 ลำดับที่ 19 หน้า 187.

¹²⁰ ภาคผนวก ข คดีที่เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ปี 2551 ลำดับที่ 33 หน้า 186.

¹²¹ ภาคผนวก ข คดีที่เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ปี 2551 ลำดับที่ 32 หน้า 186.

¹²² พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/12 วรรคแรก.

ผลให้สภาวะพักการชำระหนี้สิ้นสุดลง โดยในแต่ละครั้งประมาณ 5-7 เดือน หากนำ 11 U.S.C. Section 109 (g) ของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งวางหลักไว้ว่า ห้ามลูกหนี้บุคคลธรรมดา และครอบครัวยื่นฟ้องคดีล้มละลายภายใน 180 วันนับจากวันที่ศาลยกฟ้อง ในกรณีที่ลูกหนี้ ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาลหรือขาดนัดพิจารณาหรือลูกหนี้ถอนฟ้องหลังจากเจ้าหนี้ยื่นคำร้องให้ยกเลิก สภาวะพักการชำระหนี้ ซึ่งวัตถุประสงค์ของ Section นี้ถูกบัญญัติขึ้นเพื่อป้องกันลูกหนี้มิให้ยื่นขอ ล้มละลายทุกครั้งที่เจ้าหนี้มีประกันจะบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน เมื่อมา เพิ่มเติมไว้ในพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ของประเทศไทยแล้วจะช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้น ในทางปฏิบัติที่เกิดขึ้นได้อย่างแน่แท้ บริษัท สหกรุงเทพพัฒนา จำกัด คงไม่สามารถยื่นคำร้องขอ ฟ้นฟูกิจการเพื่อให้ศาลนัดไต่สวนคำร้องได้ถึง 5 ครั้ง และได้รับประโยชน์จากสภาวะพักการชำระ หนี้ตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2550 ถึงปลายปี พ.ศ. 2552

จากเหตุผลดังที่ได้วิเคราะห์มาแล้วข้างต้นหากนำบทบัญญัติของ 11 U.S.C. Section 109 (g) ของประเทศสหรัฐอเมริกามาเพิ่มเติม พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ในส่วนเงื่อนไขการ ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการลูกหนี้ครั้งที่ 2 ของประเทศไทยจะเป็นไปตามตัวอย่างดังต่อไปนี้

บริษัท A ประกอบธุรกิจโรงงานน้ำตาลประสบปัญหาขาดสภาพคล่องทางการเงินเป็น การชั่วคราว จึงยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการต่อศาลล้มละลายกลาง เป็นคดีหมายเลขคำที่ 1/2555 โดย ระบุให้บริษัท W เจ้าหนี้รายหนึ่งเป็นผู้ทำแผน ข้อเท็จจริงได้ความว่าบริษัท A มีเจ้าหนี้ทางการค้าที่ เกี่ยวเนื่องกับการดำเนินธุรกิจ 20 ราย โดยมีบริษัท X เป็นเจ้าหนี้มีประกันในที่ดินโรงงานและ เครื่องจักรผลิตน้ำตาลทรายขาว ศาลพิจารณาคำร้องขอของบริษัท A แล้วเห็นว่าไม่ต้องตาม หลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้เพราะไม่มีช่องทางที่จะฟื้นฟูกิจการบริษัท A ได้ จึงไม่มีเหตุอัน สมควรที่จะมีคำสั่งอนุญาตให้ฟื้นฟูกิจการและมีคำสั่งยกคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการบริษัท A หรือใน ระหว่างที่ศาลกำหนดวันนัดพิจารณาไต่สวนคำร้องขอฟื้นฟูกิจการบริษัท A ได้ยื่นคำร้องขอถอนคำ ร้องขอฟื้นฟูกิจการเสียก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ถอนคำร้องขอได้ ตามที่ขอและมีคำสั่งจำหน่ายคดีของบริษัท A ออกสารระบบความ หรือ ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ฟื้นฟู กิจการบริษัท A แล้ว แต่บริษัท X เป็นเจ้าหนี้มีประกันค้ำค้ำบริษัท W ผู้ทำแผนที่บริษัท A ลูกหนี้ เสนอมาและเสนอ บริษัท Y เป็นผู้ทำแผนแข่ง ศาลมีคำสั่งให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์กำหนดนัด ประชุมเจ้าหนี้ เพื่อให้ที่ประชุมเจ้าหนี้พิจารณาเลือกบริษัท Y หรือ บริษัท W บุคคลใดสมควรเป็น ผู้ทำแผน แต่ที่ประชุมเจ้าหนี้ไม่สามารถเลือกผู้ทำแผนได้ทั้ง 2 ครั้ง ศาลจึงมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ ฟื้นฟูกิจการบริษัท A เป็นคดีหมายเลขแดงที่ 99/2555 อันเป็นผลให้สภาวะพักการชำระหนี้ (Automatic Stay) สิ้นสุดลงในครั้งแรก

เมื่อพิจารณาแล้วในระหว่างที่บริษัท A ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการจนถึงวันที่ศาลมีคำสั่ง ยกคำร้อง หรือจำหน่ายคดี หรือ ยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ บริษัท A จะได้รับความคุ้มครองจากสถานะพักการชำระหนี้ (Automatic Stay) ทันทีที่มีคำสั่งศาลรับคำร้องขอไว้พิจารณา ในระหว่างนี้ เจ้าหนี้ทั้งหลายของบริษัท A ทั้ง 20 รายรวมทั้งบริษัท X เป็นเจ้าหนี้นี้มีประกัน ไม่สามารถฟ้องร้อง บริษัท A เพื่อใช้สิทธิเรียกร้องเอาแก่ลูกหนี้เป็นคดีแพ่ง หรือบังคับชำระหนี้เอากับทรัพย์สินอันเป็น หลักประกันได้

ต่อมาภายหลังจากที่ศาลมีคำสั่งยกคำร้อง หรือ ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ถอนคำร้องขอ และจำหน่ายคดีออกจากระบบความ หรือศาลมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ บริษัท A หรือ บริษัท W สมยอมกันได้มายื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการลูกหนี้อีกครั้งที่ 2 ทันทีภายในระยะเวลา ใกล้เคียงกันกับคดีแรก เพื่อให้เจ้าหนี้รายอื่นฟ้องร้องบริษัท A เป็นคดีแพ่งหรือคดีล้มละลาย อีก ทั้งเป็นการสกัดกั้นไม่ให้บริษัท X เจ้าหนี้นี้มีประกันบังคับชำระหนี้เอากับที่ดิน โรงงานและ เครื่องจักรอันเป็นทรัพย์สินหลักประกันหรือเพื่อประวิงเวลาชำระหนี้ในการย้ายถ่ายทรัพย์สินให้ พ้นจากการบังคับคดีของเจ้าหนี้ทั้งหลาย ซึ่งในการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการครั้งที่ 2 บริษัท A ไม่สามารถยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการได้ทันทีเนื่องจากห้ามมิให้ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการภายใน 180 วันนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งยกคำร้อง หรือ ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ถอนคำร้องขอและจำหน่ายคดี ออกจากระบบความ หรือศาลมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ เพราะต้องด้วยเงื่อนไขของ ระยะเวลาที่กำหนดไว้ อันเป็นการต้องห้ามตามกฎหมาย

กรณีตามตัวอย่างข้างต้นเมื่อเปรียบเทียบจากสถิติคดีที่เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการแล้ว คงจะทำให้พิจารณาได้เป็นอย่างดีว่ามีความใกล้เคียงกัน กับบริษัท A ตามตัวอย่างข้างต้นที่มีความ พยายามที่จะเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการอย่างไม่มีที่สิ้นสุดเป็นนิยามมหากาพย์ หรือละครชีวิต เรื่องยาว เป็นหนังเก่ามาเล่าใหม่ ทั้งๆ ที่องค์กรธุรกิจของลูกหนี้บางรายสมควรที่จะได้รับการชำระ สะสางหนี้สินหรือเข้าสู่กระบวนการบัญชีเสียที แต่ทั้งนี้ผู้จัดทำไม่ได้มีแนวความคิดไม่สนับสนุน ให้มีการฟื้นฟูกิจการในครั้งที่ 2 เพียงแต่ต้องการที่จะสร้างเงื่อนไขขึ้นมาอีกระดับหนึ่งเท่านั้น เพื่อให้การเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการเป็นไปได้ยากเพื่อเป็นการป้องกันการใช้กระบวนการ ล้มละลายที่ไม่สุจริตเท่านั้น เมื่อพิจารณาจากค่าธรรมเนียมศาลจำนวน 1,000 บาท และเงินประกัน ค่าใช้จ่ายที่บริษัทลูกหนี้หรือเจ้าหนี้ผู้ร้องต้องวางต่อศาลในชั้นเริ่มต้นคดี 50,000 บาท รวมแล้วเป็น เงินจำนวนทั้งสิ้น 51,000 บาท¹²³ ไม่ว่าคดีจะมีทุนทรัพย์สูงเพียงใดก็ตาม ซึ่งคงจะไม่ใช่ว่าเรื่องยาก สำหรับบริษัทขนาดกลางหรือบริษัทขนาดใหญ่ที่ต้องการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ เมื่อ เปรียบเทียบกับภาระหนี้สินทั้งหลายเหล่านั้น

¹²³ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/7.

2. กรณีศึกษาที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ถอนคำร้องขอฟื้นฟูฟูกิจการลูกหนี้และจำหน่ายคดี
กรณีศึกษาแรก บริษัท เฟรนด์ชิพ เมโดวส์ คันทรีคลับ จำกัด (Friendship meadows
country club co.ltd.) เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูฟูกิจการครั้งที่ 1 โดยยื่นคำร้องขอฟื้นฟูฟูกิจการต่อศาล
ล้มละลายกลาง เป็นคดีหมายเลขดำที่ 2/2553 ศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอฟื้นฟูฟูกิจการเป็นคดีหมายเลข
แดงที่ 25/2553¹²⁴ เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2553

ครั้งที่ 2 บริษัท เฟรนด์ชิพ เมโดวส์ คันทรีคลับ จำกัด ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูฟูกิจการต่อศาล
ล้มละลายกลางเป็นคดีหมายเลขดำที่ 45/2553 เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2553 ศาลได้มีคำสั่ง
คำสั่งอนุญาตให้ถอนคำร้องขอฟื้นฟูฟูกิจการลูกหนี้และจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ เป็นคดี
หมายเลขแดงที่ 16/2554¹²⁵ เมื่อวันที่ 20 เมษายน พ.ศ. 2554

กรณีศึกษาที่สอง บริษัท ไทยเซ็นทรัล สเตล จำกัด (Thai Central Steel Company Limited)
เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูฟูกิจการครั้งที่ 1 โดยยื่นคำร้องขอฟื้นฟูฟูกิจการต่อศาลล้มละลายกลาง เป็นคดี
หมายเลขดำที่ 140/2547 เมื่อวันที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2547 ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูฟูกิจการและตั้งผู้ทำ
แผนเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547 ต่อมาศาลได้มีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูฟูกิจการเป็น
คดีหมายเลขแดงที่ 319/2547¹²⁶ เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2549

ครั้งที่ 2 บริษัท ไทยเซ็นทรัล สเตล จำกัด ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูฟูกิจการต่อศาลล้มละลาย
กลาง เป็นคดีหมายเลขดำที่ 2/2552 เมื่อวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2552 และศาลได้มีคำสั่งอนุญาตให้
ถอนคำร้องขอ วันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2552 และมีคำสั่งให้จำหน่ายคดีออกจากสารบบความ เป็น
คดีหมายเลขแดงที่ 17/2552¹²⁷ เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2552

จากกรณีศึกษาข้างต้นเป็นการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูฟูกิจการของบริษัทลูกหนี้ โดยยื่น
คำร้องขอฟื้นฟูฟูกิจการและศาลมีคำสั่งนัดไต่สวนคำร้องขอฟื้นฟูฟูกิจการแล้วโดยศาลยังไม่มีคำสั่งให้
ฟื้นฟูฟูกิจการ แต่ผู้ร้องขอได้ยื่นคำร้องขอถอนคำร้องขอฟื้นฟูฟูกิจการเสียก่อนและศาลมีคำสั่งอนุญาต
ให้ถอนคำร้องขอและมีคำสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ¹²⁸ เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าการ
ที่ลูกหนี้ได้รับประโยชน์จากสถานะพักการชำระหนี้ จากการที่ศาลรับคำร้องขอฟื้นฟูฟูกิจการไว้
พิจารณา จนถึงวันที่ศาลอนุญาตให้ถอนคำร้องขอฟื้นฟูฟูกิจการลูกหนี้และจำหน่ายคดีออกจาก

¹²⁴ ภาคผนวก ข คดีที่เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูฟูกิจการของลูกหนี้ ปี 2553 ลำดับที่ 21 หน้า 189.

¹²⁵ ภาคผนวก ข คดีที่เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูฟูกิจการของลูกหนี้ ปี 2554 ลำดับที่ 10 หน้า 190.

¹²⁶ ภาคผนวก ข คดีที่เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูฟูกิจการของลูกหนี้ ปี 2547 ลำดับที่ 5 หน้า 179.

¹²⁷ ภาคผนวก ข คดีที่เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูฟูกิจการของลูกหนี้ ปี 2552 ลำดับที่ 16 หน้า 187.

¹²⁸ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 มาตรา 90/8.

สารบบความซึ่งมีผลทำให้สภาวะพักการชำระหนี้สิ้นสุดลง¹²⁹ ประมาณ 5 เดือน หากต่อมากู้หนี้ หรือเจ้าหนี้ผู้ร้องขอก็ได้ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการอีกครั้งและกระทำซ้ำๆ แบบนี้ไปเรื่อยๆ ภายใน ระยะเวลาใกล้เคียงกันตามตัวอย่างข้างต้น เพื่อให้ได้รับประโยชน์จากสภาวะพักการชำระหนี้ อย่างไม่มีที่สิ้นสุด จึงทำให้เกิดปัญหาที่ตามมาในปัจจุบันได้ ซึ่งเมื่อพิจารณา 11 U.S.C., Section 707 (a) และคดี Susan Glenn Hopper จะทำให้ได้หลักเกณฑ์ในการที่ศาลล้มละลายของสหรัฐอเมริกาใช้ในการพิจารณาคำร้องขอถอนฟ้องของลูกหนี้ ดังนี้

1. ได้รับความยินยอมจากเจ้าหนี้ทุกรายหรือไม่
2. ลูกหนี้กระทำการโดยสุจริตหรือไม่ (Debtor is acting in good faith)
3. การถอนฟ้องก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการชำระหนี้หรือไม่
4. การถอนฟ้องทำให้ต้องจัดลำดับหนี้ใหม่หรือไม่ (Priorities)
5. มีกระบวนการอื่นซึ่งจัดการการชำระเงินตามข้อเรียกร้องได้หรือไม่
6. มีคำร้องคัดค้านการปลดหนี้ คำร้องคัดค้านการยกเว้นหรือบุริมสิทธิอยู่ในระหว่างการพิจารณาหรือไม่

การพิจารณาหรือไม่

เมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นแล้ว ไม่ใช่ว่าหากลูกหนี้ยื่นคำร้องขอถอนฟ้อง คดีล้มละลายแล้วศาลจะอนุญาตให้ตามที่ขอทุกกรณี แต่จะต้องพิจารณาถึงทางได้เสียทุกทางเพราะ มีผลกระทบต่อคู่ความหรือผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้อง เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายล้มละลายในส่วน การฟื้นฟูกิจการของประเทศไทย มาตรา 90/8 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 พิจารณาแล้ว เห็นว่ากฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกามีหลักเกณฑ์ในการป้องกันที่จะไม่ให้ ลูกหนี้ถอนคำร้องในคดีล้มละลายได้ดีกว่าประเทศไทย เนื่องจากศาลจะพิจารณาถึงความสุจริตของ ลูกหนี้ ความเสียหายของเจ้าหนี้ที่ได้รับจากการถอนคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ และการผลกระทบ การพิสูจน์การถอนฟ้องให้แก่ลูกหนี้โดยให้ลูกหนี้แสดงถึงเหตุจำเป็นในการถอนฟ้อง ซึ่งจะเห็นได้ ว่าศาลมิได้พิจารณาแต่ด้วยทฤษฎีเท่านั้นในการพิจารณาถึงเหตุอันสมควรในการขอถอนฟ้อง ของผู้ร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการลูกหนี้

3. กรณีศึกษาที่ศาลมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการลูกหนี้

กรณีศึกษาแรก บริษัท สมประสงค์ แลนด์ จำกัด (มหาชน) (Somprasong Land company Limited.) เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการครั้งที่ 1 โดย บริษัท วิกตอรี- เอส จำกัด เจ้าหนี้ยื่นคำร้องขอ ฟื้นฟูกิจการต่อศาลล้มละลายกลาง เป็นคดีหมายเลขดำที่ 1738/2544 เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ. 2544 ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและแต่งตั้งผู้ทำแผน¹³⁰ เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2545 ต่อมา

¹²⁹ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 มาตรา 90/12 วรรคแรก.

¹³⁰ บริษัท เซอร์ชิลล์ โปรซ์ แพลนเนอร์ จำกัด.

ศาลได้มีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการเป็นคดีหมายเลขแดงที่ 319/2547¹³¹ เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม พ.ศ. 2546

ครั้งที่ 2 บริษัท สมประสงค์ แลนด์ จำกัด (มหาชน) ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการลูกหนี้ต่อศาลล้มละลายกลาง เป็นคดีหมายเลขดำที่ 1448/2547 เมื่อวันที่ 19 เมษายน พ.ศ. 2547 ศาลได้มีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและแต่งตั้งผู้บริหารชั่วคราว เมื่อวันที่ 21 กันยายน พ.ศ. 2547 ศาลมีคำสั่งตั้งผู้ทำแผน¹³² วันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2548 ต่อมาศาลมีคำสั่งให้ยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ เป็นคดีหมายเลขแดงที่ 3269/2547¹³³ เมื่อวันที่ 17 ตุลาคม พ.ศ. 2549

ครั้งที่ 3 บริษัท ออร์เดิน โอเวอร์ซีส์ ลิมิเต็ด เจ้าหนี้ ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการบริษัท สมประสงค์ แลนด์ จำกัด (มหาชน) ต่อศาลล้มละลายกลางเป็นคดีหมายเลขดำที่ 11043/2549 เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2549 ต่อมาศาลได้มีคำสั่งยกคำร้องขอฟื้นฟูกิจการเป็นคดีหมายเลขแดงที่ 36/2550¹³⁴ เมื่อวันที่ 17 กันยายน พ.ศ. 2550

กรณีศึกษาที่สอง บริษัท ศรีไทย ฟู้ดแอนด์เบฟเวอร์เรจ จำกัด (มหาชน) (Srithai Food and Beverage Public Company) เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการครั้งที่ 1 โดยยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการต่อศาลล้มละลายกลาง เป็นคดีหมายเลขดำที่ 2753/2547 เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ. 2547 และศาลได้มีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและแต่งตั้งผู้ทำแผน¹³⁵ เมื่อวันที่ 3 กันยายน พ.ศ. 2547 ต่อมาศาลมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ เป็นคดีหมายเลขแดงที่ 2921/2547¹³⁶ เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548

ครั้งที่ 2 บริษัท ศรีไทยเรียลตี้ แอนด์ ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด เจ้าหนี้ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการบริษัท ศรีไทยฟู้ด แอนด์ เบฟเวอร์เรจ จำกัด ลูกหนี้ ต่อศาลล้มละลายกลาง เป็นคดีหมายเลขดำที่ 7395/2548 เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548 ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและแต่งตั้งผู้ทำแผน¹³⁷ เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2549 ศาลได้มีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการเป็นคดีหมายเลขแดงที่ 22/2549¹³⁸ เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550

¹³¹ ภาคผนวก ข คดีที่เข้ากระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ปี 2547 ลำดับที่ 5 หน้า 179.

¹³² บริษัท สมประสงค์ แลนด์ จำกัด (มหาชน).

¹³³ ภาคผนวก ข คดีที่เข้ากระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ปี 2547 ลำดับที่ 23 หน้า 179.

¹³⁴ ภาคผนวก ข คดีที่เข้ากระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ปี 2550 ลำดับที่ 29 หน้า 184.

¹³⁵ บริษัทศรีไทย ฟู้ดแอนด์เบฟเวอร์เรจ จำกัด (มหาชน).

¹³⁶ ภาคผนวก ข คดีที่เข้ากระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ปี 2547 ลำดับที่ 22 หน้า 179.

¹³⁷ บริษัทศรีไทย ฟู้ดแอนด์เบฟเวอร์เรจ จำกัด (มหาชน).

¹³⁸ ภาคผนวก ข คดีที่เข้ากระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ปี 2549 ลำดับที่ 1 หน้า 182.

กรณีศึกษาที่สาม บริษัท ดาต้าแมท จำกัด (มหาชน) (DATAMAT Public Company Limited.) บริษัท นิว ฮาร์เบอร์วิลด์ จำกัด เจ้าหนี้ ยื่นคำร้องขอให้บริษัท ดาต้าแมท จำกัด (มหาชน) เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการครั้งที่ 1 โดยยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการต่อศาลล้มละลายกลาง เป็นคดีหมายเลขดำที่ 3527/2548 เมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม พ.ศ. 2548 และศาลได้มีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2548 และแต่งตั้งผู้ทำแผน¹³⁹ เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2548 ต่อมาศาลมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ เป็นคดีหมายเลขแดงที่ 2992/2548¹⁴⁰ เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ. 2549

ครั้งที่ 2 บริษัท ดาต้าแมท จำกัด (มหาชน) ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการต่อศาลล้มละลายกลาง เป็นคดีหมายเลขดำที่ 10761/2549 เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2549 และศาลได้มีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ. 2550 และแต่งตั้งผู้ทำแผน¹⁴¹ เมื่อวันที่ 17 กันยายน พ.ศ. 2550 ศาลมีคำสั่งแต่งตั้งผู้บริหารแผน วันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ. 2550 ต่อมาศาลได้มีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการเป็นคดีหมายเลขแดงที่ 14/2550¹⁴² เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2551

ครั้งที่ 3 บริษัท โพรฟิตแลนด์ จำกัด เจ้าหนี้ ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ บริษัท ดาต้าแมท จำกัด (มหาชน) ลูกหนี้ ต่อศาลล้มละลายกลาง เป็นคดีหมายเลขดำที่ 1/2553 เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2553 ต่อมาศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ เป็นคดีหมายเลขแดง ที่ 43/2553¹⁴³ เมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2553

ครั้งที่ 4 บริษัท อีเกิ้ลอาย อินโฟเทค จำกัด เจ้าหนี้ ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ บริษัท ดาต้าแมท จำกัด (มหาชน) ต่อศาลล้มละลายกลาง เป็นคดีหมายเลขดำที่ 26/2544 เมื่อวันที่ 17 ตุลาคม พ.ศ. 2544 ศาลได้มีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและแต่งตั้งผู้ทำแผน¹⁴⁴ เป็นคดีหมายเลขแดงที่ 39/2554¹⁴⁵ เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2554 ปัจจุบันอยู่ระหว่างดำเนินการฟื้นฟูกิจการ

จากกรณีศึกษาข้างต้นเป็นการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการของบริษัทลูกหนี้โดยการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการและศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและแต่งตั้งผู้ทำแผนแล้วแต่ศาลมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ จะเห็นได้ว่าการที่ลูกหนี้ได้รับประโยชน์จากสถานะพักชำระหนี้ภายหลัง

¹³⁹ บริษัท แอ็ดวานซ์ แพลนเนอร์ จำกัด.

¹⁴⁰ ภาคผนวก ข คดีที่เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ปี 2548 ลำดับที่ 16 หน้า 181.

¹⁴¹ บริษัท ดาต้าแมท จำกัด (มหาชน).

¹⁴² ภาคผนวก ข คดีที่เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ปี 2550 ลำดับที่ 12 หน้า 183.

¹⁴³ ภาคผนวก ข คดีที่เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ปี 2553 ลำดับที่ 36 หน้า 189.

¹⁴⁴ บริษัท ดาต้าแมท จำกัด (มหาชน).

¹⁴⁵ ภาคผนวก ข คดีที่เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ปี 2554 ลำดับที่ 28 หน้า 191.

จากการที่ศาลรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการไว้พิจารณาจนถึงวันที่ศาลยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ ซึ่งมีผลทำให้สถานะพักการชำระหนี้สิ้นสุดลง¹⁴⁶ ประมาณ 1 ปีกว่าๆ ซึ่งปัญหาดังกล่าวจากการศึกษาหลักกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่า การบังคับใช้สถานะพักการชำระหนี้ (Applicability of Automatic Stay) ตาม Bankruptcy Abuse Prevention and Consumer Act of 2005 (BAPCPA) เพื่อเป็นการป้องกันการฟ้องคดีล้มละลายที่มิชอบ ได้จำกัดและป้องกันสถานะพักการชำระหนี้ในการฟ้องคดีล้มละลายต่อเนื่อง ถ้ามีคดีที่กำลังพิจารณาหรือถูกยกฟ้องภายในหนึ่งปีก่อนฟ้องสถานะพักการชำระหนี้จะมีผล 30 วันนับแต่วันฟ้องคดีที่ 2 เว้นแต่คู่ความที่เกี่ยวข้องจะร้องขอให้ศาลขยายสถานะพักการชำระหนี้ออกไป ถ้าคำร้องถูกยกฟ้อง 2 ครั้ง (ครั้งที่ 3) ภายในหนึ่งปีการฟ้องครั้งใหม่ไม่มีผลให้เกิดสถานะพักการชำระหนี้เลย เว้นแต่จะแสดงต่อศาลให้เห็นว่าการฟ้องคดีครั้งใหม่เป็นการฟ้องคดีโดยสุจริตต่อเจ้าหนี้ที่ถูกจำกัดสิทธิโดยสถานะพักการชำระหนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายล้มละลายในส่วนการฟื้นฟูกิจการของประเทศไทยตามมาตรา 90/12 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 เมื่อยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการสถานะพักการชำระหนี้จะเกิดขึ้นทันทีที่ผู้พิพากษาล้มละลายกลางสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการไว้พิจารณา ผู้จัดทำเห็นว่ากฎหมายล้มละลายของประเทศไทยมีหลักกฎหมายในการบังคับใช้สถานะพักการชำระหนี้เพื่อป้องกันการฟ้องคดีล้มละลายต่อเนื่องในระยะเวลาใกล้เคียงกันซึ่งในกฎหมายล้มละลายของประเทศไทยไม่ได้บัญญัติหลักเกณฑ์ในเรื่องการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการไว้ ทำให้ลูกหนี้บางรายที่ไม่สุจริตหรือกรณีที่ลูกหนี้ร่วมมือกับเจ้าหนี้บางรายเพื่ออาศัยประโยชน์ที่ได้รับการคุ้มครองจากสถานะพักการชำระหนี้ โดยอาจเคยเข้ากระบวนการสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการมาแล้ว แต่ไม่สำเร็จก็อาศัยช่องทางดังกล่าวร้องขอฟื้นฟูกิจการได้อย่างต่อเนื่องทำให้เจ้าหนี้เสียหายไม่สามารถฟ้องลูกหนี้หรือบังคับกับทรัพย์สินของลูกหนี้ได้

กฎหมายฉบับนี้จำกัดสิทธิการให้ความคุ้มครองสถานะการพักชำระหนี้ในการฟ้องคดีครั้งใหม่ โดย Section 362 (c) (3) วางหลักกฎหมายไว้ว่า ในกรณีที่ลูกหนี้ฟ้องคดีล้มละลายตาม Chapter 7 Chapter 11 หรือ Chapter 13 ภายในหนึ่งปีนับแต่ที่ถูกศาลยกคำร้องครั้งก่อนสถานะพักการชำระหนี้ในคดีปัจจุบันจะสิ้นสุดเมื่อพ้น 30 วันนับจากจากวันฟ้องคดี เว้นแต่ลูกหนี้หรือคู่ความที่เกี่ยวข้องจะยื่นคำร้องและแสดงว่าคดีปัจจุบันฟ้องคดีโดยสุจริตต่อเจ้าหนี้ที่ถูกบังคับโดยสถานะพักชำระหนี้ แต่ถ้าคดีปัจจุบันได้ถูกฟ้องเป็นครั้งที่ 3 ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ถูกฟ้องคดีที่ 2 สถานะพักการชำระหนี้จะไม่มีผล เว้นแต่ลูกหนี้หรือคู่ความที่มีส่วนได้เสียยื่นคำร้องขอต่อศาลมีคำสั่งให้สถานะพักการชำระหนี้มีผล โดยแถลงต่อศาลให้ปราศจากข้อสงสัยว่าการฟ้องครั้งที่ 3 โดยสุจริตต่อเจ้าหนี้ที่ถูกบังคับโดยสถานะพักการชำระหนี้ บทบัญญัตินี้ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า

¹⁴⁶ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 มาตรา 90/12 วรรคแรก.

การฟ้องคดีครั้งใหม่ไม่สุจริตและให้คู่ความที่กล่าวอ้างสถานะพักการชำระหนี้ ขึ้นโต้แย้งข้อสันนิษฐานดังกล่าวและพยานหลักฐานที่แสดงต่อศาลต้องชัดเจนและน่าเชื่อถือ

การผลัดภาระการพิสูจน์ให้ลูกหนี้ที่มีความประสงค์ที่จะเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการครั้งที่ 3 ที่สุจริตโดยได้รับผลจากสถานะพักการชำระหนี้ (Automatic Stay) ซึ่งเป็นการสร้างขั้นตอนให้ลูกหนี้ต้องกระทำก่อนเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ เมื่อเทียบกับประเทศไทยแล้วไม่มีบทบัญญัติการป้องกันการฟ้องคดีล้มละลายที่มีขอบโดยวงเงื่อนไขการบังคับใช้ของสถานะพักการชำระหนี้ดังเช่นประเทศสหรัฐอเมริกา หากนำบทบัญญัตินี้มาใช้กับพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 จะช่วยลดปัญหาในทางปฏิบัติที่เพียงแต่ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ เพื่อหวังเพียงผลของสถานะพักการชำระหนี้ในการประวิงเวลามีให้เจ้าหนี้นี้มีประกันของลูกหนี้บังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินของลูกหนี้

ดังนั้น ผู้จัดทำจึงมีความเห็นว่าควรนำหลักการการบังคับใช้สถานะพักการชำระหนี้ (Applicability of Automatic Stay) ตาม Bankruptcy Abuse Prevention and Consumer Act of 2005 (BAPCPA) ประกอบกับ 11 U.S.C., Section 362 (c) (3) มาเป็นเงื่อนไขในการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการครั้งที่ 2 และในครั้งต่อไป มาในส่วนกระบวนการเริ่มต้นของสถานะพักการชำระหนี้ ตามมาตรา 90/12 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 จากหลักการเดิมที่สถานะพักการชำระหนี้มีผลทันทีที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการไว้พิจารณา โดยเพิ่มเติมบทบัญญัติของกฎหมายว่า ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งยกคำร้องหรือมีคำสั่งจำหน่ายคดี หรือมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการหรือศาลมีคำสั่งให้ยกเลิกการฟื้นฟูกิจการมาแล้วครั้งหนึ่ง ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ศาลยกคำร้องขอฟื้นฟูกิจการครั้งก่อน สถานะพักชำระหนี้ในการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการครั้งที่ 2 จะสิ้นสุดเมื่อพ้น 30 วันนับแต่วันฟ้องคดี เว้นแต่ลูกหนี้หรือคู่ความที่เกี่ยวข้องจะยื่นคำร้องและแสดงว่าคดีปัจจุบันฟ้องคดีโดยสุจริตต่อเจ้าหนี้ที่ถูกบังคับโดยสถานะพักการชำระหนี้ แต่ถ้าคดีที่ฟ้องในปัจจุบันได้ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการเป็นครั้งที่ 3 หรือครั้งต่อไป มาภายในหนึ่งปี นับแต่วันฟ้องคดีครั้งก่อนๆ สถานะพักการชำระหนี้จะไม่มีผลเลย เว้นแต่ลูกหนี้หรือคู่ความที่มีส่วนได้เสียยื่นคำร้องขอให้สถานะพักการชำระหนี้มีผล โดยแถลงต่อศาลว่า การยื่นคำร้องขอครั้งที่ 3 นั้นเป็นการยื่นคำร้องขอสุจริตต่อเจ้าหนี้ที่ถูกบังคับโดยสถานะพักการชำระหนี้ หากมีบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการฟ้องคดีล้มละลายที่มีขอบดังกล่าว บริษัทสมประสงค์ แลนด์ จำกัด (มหาชน) (Somprasong Land Company Limited) บริษัท ศรีไทย ฟู้ดแอนด์เบฟเวอร์เรจ จำกัด (มหาชน) (Srithai Food and Beverage Public Company) และบริษัท ดาต้าแมท จำกัด (มหาชน) (DATAMAT Public Company Limited) คงจะไม่ได้รับประโยชน์จากสถานะพักการชำระหนี้ในแต่ละครั้งประมาณ 1-2 ปี อย่างแน่นอน อีกทั้ง Section นี้ยังให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าการฟ้องครั้งใหม่ไม่สุจริต

และให้คู่ความที่อ้างสถานะพักการชำระหนี้ ขึ้นโต้แย้งข้อสันนิษฐานดังกล่าวด้วย โดยแสดงพยานหลักฐานที่ชัดเจนและน่าเชื่อถือต่อศาลล้มละลายกลาง ดังนั้น การเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการของบริษัททั้งสามคงเป็นไปด้วยความยากลำบากกว่าเดิมอย่างแน่นอน

จากเหตุผลดังที่ได้วิเคราะห์มาแล้วข้างต้นหากนำบทบัญญัติของหลักการการบังคับใช้สถานะพักการชำระหนี้ (Applicability of Automatic Stay) ตาม Bankruptcy Abuse Prevention and Consumer Act of 2005 (BAPCPA) ประกอบกับ 11 U.S.C., Section 362 (c) (3) มาเพิ่มเติมพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ในส่วนเงื่อนไขการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการลูกหนี้ครั้งที่ 2 หรือครั้งต่อไป มาของประเทศไทย จะเป็นไปตามตัวอย่างดังต่อไปนี้

ถ้าข้อเท็จจริงปรากฏต่อมาว่าบริษัท A ได้หยุดประกอบกิจการแล้วเนื่องจากหนี้สินล้นพ้นตัว อยู่ในระหว่างที่บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายฟ้องเป็นคดีแพ่งและคดีล้มละลาย หากพ้นเงื่อนไขระยะเวลา 180 วันในการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการลูกหนี้ก็อีกเป็นครั้งที่ 2 แล้ว บริษัท A ยังคงต้องการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการเพื่อให้ได้รับประโยชน์จากสถานะพักการชำระหนี้ โดยการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการอีกเป็นครั้งที่ 2 โดยความสมัครใจเอง (Voluntary Petition) หรือบริษัท W เจ้าหนี้ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการบริษัท A (InVoluntary Petition) เมื่อเป็นดังนี้ บริษัท A จะไม่ได้รับประโยชน์จากสถานะพักการชำระหนี้ (Automatic Stay) ในทันทีที่ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการไว้พิจารณาได้ส่วนคำร้องขอในครั้งที่ 2 แต่บริษัท A จะได้รับประโยชน์จากสถานะพักชำระหนี้เพียง 30 วันนับจากวันที่ยื่นคำร้องขอ เพราะเป็นการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการครั้งที่ 2 ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ถูกล้มเลิกคำร้องขอฟื้นฟูกิจการครั้งก่อน หรือบริษัท A ได้ยื่นคำร้องเป็นครั้งที่ 3 ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่คำร้องขอในครั้งก่อนถูกยกคำร้องขอหรือถอนคำร้องขอ หรือศาลมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการลูกหนี้สถานะพักการชำระหนี้จะไม่มีผลเลย เว้นแต่บริษัท A จะพิสูจน์ต่อศาลล้มละลายกลางแสดงให้เห็นว่าคดีที่ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการลูกหนี้ในปัจจุบัน เป็นโดยสุจริตต่อบริษัท X เจ้าหนี้มีประกันหรือบรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายของบริษัท A ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ที่ถูกบังคับโดยสถานะพักชำระหนี้ โดยให้สถานะพักการชำระหนี้มีผลนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งอนุญาต หากในระหว่างนี้ศาลในคดีล้มละลายมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์บริษัท A เต็มขาด เป็นคดีหมายเลขแดงแล้ว ศาลในคดีฟื้นฟูกิจการย่อมไม่อาจพิจารณาคำร้องขอฟื้นฟูกิจการลูกหนี้ได้เสียแล้ว เพราะเป็นการต้องห้ามตามกฎหมาย บริษัท A จึงไม่สามารถอาศัยช่องทางตามกฎหมายมาเป็นเกาะคุ้มกันตนเองได้อีกต่อไป

ดังที่ได้วิเคราะห์มาแล้วข้างต้นหากนำบทบัญญัติของการประนอมหนี้หลังล้มละลาย¹⁴⁷ 11 U.S.C. Section 109 (g), 11 U.S.C., Section 707 (a) และคดี Susan Glenn Hopper และ Bankruptcy

¹⁴⁷ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 63.

Abuse Prevention and Consumer Act of 2005 (BAPCPA) ประกอบกับ 11 U.S.C., Section 362 (c) (3) มาเพิ่มเติม พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ในการกำหนดหลักเกณฑ์ละเอียดเงื่อนไขการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการลูกหนี้ครั้งที่ 2 ของประเทศไทย จะช่วยลดปัญหาการใช้กฎหมายล้มละลายในส่วนของการฟื้นฟูกิจการเป็นเครื่องมือไม่ให้มีการฟ้องร้องหรือดำเนินคดีแพ่งแก่ลูกหนี้หรือใช้กฎหมายฟื้นฟูกิจการเพื่อป้องกันใช้สิทธิอันชอบธรรมของเจ้าหนี้ ภายหลังจากที่ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งยกคำร้องขอหรือมีคำสั่งอนุญาตให้ถอนคำร้องขอฟื้นฟูกิจการและจำหน่ายคดีหรือมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ และการบังคับใช้ของสถานะพักการชำระหนี้เมื่อต้องด้วยกรณีดังกล่าวเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายของลูกหนี้ในการผลักดันทรัพย์สินของลูกหนี้สู่กระบวนการบังคับคดีชำระหนี้โดยเร็ว และเพื่อเป็นการรักษามูลค่าทรัพย์สินในทางเศรษฐกิจของลูกหนี้มิให้น้อยถอยลงจากเดิม